Alexandre Dumas

Duen

Bibliotek 1800

Alexandre Dumas

Duen

eBibliotek 1800

2024

Ophavsret og brugsbetingelser

Copyright and conditions of use

Første brev

5. maj 1637.

Smukke due med de sølvglinsende fjer, det sorte halsbånd og de rosenrøde fødder! Siden dit fængsel tykkes dig så grusomt, at du truer med at dræbe dig mod burets gitter, gengiver jeg dig din frihed. Men da du uden tvivl vil forlade mig for at komme tilbage til en person, som du elsker højere end mig, så er det min pligt at retfærdiggøre dine otte dages fraværelse. Jeg bevidner da herved, at jeg ville lade dig betale den tjeneste, jeg havde gjort dig, med evigt fangenskab; så egennyttigt er det menneskelige hjerte, at det ikke formår at gøre noget, uden at fordre betaling derfor, ofte det dobbelte af hvad det er værd. Drag da bort, du nydelige sendebud, til den, som kalder på dig trods afstanden og som du søger med øjnene trods rummet; skænk samme person din nærværelse igen og overbring min oprigtige beklagelse. Denne billet, som jeg befæster til din vinge, er din troskabs skytsvagt. Endnu en gang da, farvel! Vinduet åbner sig, himlen venter dig … Farvel!

Andet brev

6. maj 1637.

Tak, hvem De end er, der har givet mig mit eneste selskab tilbage igen; men Deres fromme handling erholder sin

belønning, som De ser; ret som om den smukke budskabsbringer, der overbragte mig Deres billet, havde begrebet, at jeg var forpligtet til at takke, og at det var min eneste frygt, da jeg ikke vidste, hvor De bor, at De skulle anklage mig for kulde. Den samme uro, der greb den hos Dem, har grebet den hos mig. I går ved sin tilbagekomst hengav den sig udelukkende til glæden over at genfinde mig; men nu i dag, – der ser De, hvor ubestandig den er – i dag er jeg den ikke nok; den støder med sit næb og sine vinger, ikke mod burets gitter, for den har aldrig haft noget bur, men mod ruderne i mit vindue; den vil ikke længere tilhøre mig alene, den vil tilhøre os begge. Lad så være, tvært imod andres mening tænker *jeg*, at man fordobler, hvad man besidder, ved at dele det. For fremtiden vil vi altså have to Iris'er; og mærk vel, jeg havde kaldt den Iris, fordi jeg formodentlig forud så, at den en dag ville blive vort sendebud, Deres Iris, som vil bringe Dem mine breve, min Iris, som vil bringe mig Deres, for jeg håber, De vil have den godhed at fortælle mig, hvori den tjeneste består, De har vist den, og hvorledes den faldt i Deres hænder. Det overrasker Dem måske, at jeg således straks, uden videre, hengiver mig til en ubekendt. Men De er god, siden De har sendt mig min due tilbage; dertil kommer, at De sendte den med en billet, som viser, at forfatteren eller forfatterinden er en person, der besidder ånd. Men alle ophøjede sjæle er søstre, alle overlegne ånder er brødre; behandl mig derfor som en broder eller en søster, ligesom De vil; for jeg føler trang til at give én denne broder- eller søstertitel, som jeg endnu aldrig har givet nogen.

Iris, min smukke veninde, du skal vende tilbage til det sted, du kom fra, og du skal sige til den, der sendte dig til mig, at jeg

sender dig igen til ham eller til hende; og tilføj, at jeg ville hellere, det skulle være til *hende* end til *ham*.

Flyv nu, Iris, og glem ikke, jeg venter dig.

Tredje brev

Samme dag, efter aftenbønnen til Madonna.

Min søster!

De anklager hverken Iris eller mig, gør De vel? Jeg var ikke i mit værelse, da Deres sendebud ankom; men vinduet stod åbent for at indlade aftenbrisens første kølighed. Iris fløj ind, og ret som den yndige lille skabning begreb, at den havde et brev at afgive og et svar at bringe tilbage, ventede den tålmodigt på min tilbagekomst; og da jeg kom ind, fløj den fra det bræt, hvorpå den sad, hen på min skulder …

Ak, i mit fald gennem den menneskelige storheds forskellige grader har jeg på begge sider af vejen fundet mange sørgelige eller glade sindsbevægelser. Men ingen har været sørgeligere end den, hvoraf jeg følte mig grebet, da jeg ved at tilbagesende Deres due, hvis navn jeg ikke en gang vidste – et prædestineret navn, som De selv siger – troede at skille mig fra den for stedse. Ingen har været gladere end den, jeg følte, da jeg, overbevist om at jeg aldrig ville få den at se mere, opdagede den i mit kammer og følte dens vinges kølighed kærtegne min kind, da den havde sat sig på min skulder. O, min Gud! For mennesket, denne evige slave af alt, hvad der omgiver ham, skaber du altså relative glæder og smerter; og den, der ikke har grædt over at miste så

godt som et kongerige, den, der ikke har sitret ved fornemmelsen af lufttrækket fra øksen, som afhuggede hoveder rundt omkring ham, han skal senere græde en gang ved synet af en fugl, der undflyer gennem rummet, han skal sitre ved fornemmelsen af det lufttræk, en dues viftende vinger frembringer? Ja, det er et af dine mysterier, Herre, og du ved, at dine guddommelige mysterier ikke har en mere ydmyg eller andægtig tilbeder end den, der i dette øjeblik kaster sig ned ved din guddommelige søns kors, for at forherlige og velsigne dig.

Det er alt, hvad jeg tænkte, da jeg gensá den stakkels due, som jeg troede at have mistet, selv forinden jeg endnu havde læst den billet, den medbragte. Og da jeg havde læst billetten, hensank jeg i dybe drømmerier.

"Hvortil," spurgte jeg mig selv, "skal det nytte mig stakkels skibbrudne, som allerede har sluttet pagt med stormen og gjort mig fortrolig med døden, hvortil skal det nytte mig, som driver fortabt om på oceanets umådelige dyb, at klamre mig til denne flydende bjælke, måske den sidste levning af et vrag, der er gået under ligesom mit, og som tilfældet langt mere end Forsynet har bragt indenfor min hånds område? Når jeg overlader mig til håbet, overlader jeg mig da ikke til fristelsen? – var da, uden at jeg vidste det, en flig af min klædning indeklemt af den dør, der åbner sig ud til verden, og havde jeg ikke, som jeg troede, helt og holdent løsrevet mig fra jordens tant og illusioner?"

Det var, som De ser, min søster, et omfattende stof at drømme om og tænke over: Gud over mit hoved, afgrunden under mine fødder, rundt omkring mig verden, som jeg ikke så mere, fordi jeg lukkede mine øjne, som jeg ikke hørte mere, fordi jeg lukkede mine øren, men som jeg skal høre bruse

ligesom i de svundne dage, som jeg atter skal se i dens hvirvlende kredse. Hvor uforsigtigt det end er – jeg åbner mine øjne og øren på ny.

Men måske jeg ser med min indbildningskraft ud over virkeligheden; måske jeg har hævet en intetsigende, betydningsløs kendsgerning op til en begivenheds standpunkt.

De forlanger en simpel fortælling, min søster; jeg vil give Dem den. For otte dage siden sad jeg i haven og læste; vil De vide, hvad det var for en bog, jeg læste, min søster? Det var det kærlighedens, religionens og poesiens klenodie, som man kalder *Den hellige Augustins Bekendelser*. Jeg læste, og min ånd var sammensmeltet med den lyksalige biskops, der havde en helgeninde til moder og selv blev en helgen.

Pludselig hører jeg ligesom et vingeslag over mit hoved; jeg ser op, og for mine fødder styrter, anråbende mig om hjælp, en due sig ned, forfulgt så grisk af en høg, at den allerede havde måttet overlade rovfuglens klør og næb nogle af sine fjer. Gud, for hvis majestæt en spurv, der falder til jorden, er lig med et sammenstyrtende kejserdømme, Gud havde sagt denne stakkels fugl, at hos mig var beskyttelsen, ligesom døden var hos høgen.

Det være nu som det vil, jeg tog den sitrende og endog noget blodige fugl op og stak den ind ved min barm, hvor den krøb sammen med lukkede øjne og voldsomt bankende hjerte; og da jeg nu så høgen sætte sig på toppen af et poppeltræ, bar jeg duen ind i min celle.

I fem eller seks dage forlod høgen ikke sin plads undtagen for et øjeblik nu og da, og jeg så den dag og nat sidde ubevægelig på den tørre gren, hvorfra den lurede på sit bytte.

Duen på sin side måtte uden tvivl føle dens nærhed; for i disse fem eller seks dage var den sørgmodig, men ligesom resigneret, og vovede sig ikke en gang hen til vinduet.

I forgårs forsvandt endelig høgen, og fangens instinkt sagde den, at dens fjende var blevet træt; for næsten i samme øjeblik svang den sig så heftigt mod den gennemsigtige rude, at den nær havde knust denne.

Fra nu af var jeg ikke dens beskytter mere, men dens slutter; mit kammer ophørte at være et asyl og blev et fængsel. En hel dag forsøgte jeg at forsone den med mig; en hel dag holdt jeg den tilbage, og den stred imod. I går fik jeg endelig medlidenhed med den; jeg skrev den billet, De har modtaget, og med tårer i øjnene åbnede jeg det vindue, hvorigennem jeg troede at se den forsvinde for stedse.

Senere har jeg ofte tænkt på denne høg, der holdt sig ubevægelig og lurende i toppen af poppeltræet, og i den så jeg symbolet på menneskehedens fjende, som man hører brøle, men ikke ser, og som uophørligt går omkring os, søgende hvem den kan opsluge.

Hvis jeg ikke følte en glæde, der forfærder mig, ved at gense denne due og modtage Deres breve, ville jeg nu sige til Dem: "Fortæl mig, min søster, hvorledes Iris forlod Dem, nu da jeg har fortalt Dem, hvorledes Iris kom til mig."

I morgen vil dagens første stråle finde mit vindue åbent, og ved denne første stråle vil Deres sendebud forlade mig og bringe Dem dette svar.

Gid alle de bevingede børn, man kalder drømmene, i mellemtiden må bøje sig ærbødigt ned over Deres leje og svale Deres pande med deres vingers viften!

Fjerde brev

10. maj, efter morgenmessen.

Jeg har, som De ser af mit brevs dato, behøvet tre dage til at svare Dem, for Deres kunne ikke lade mig svæve i tvivl mere. Jeg håbede at kalde Dem min søster; og jeg må enten give afkald på at svare Dem eller kalde Dem min broder.

De er, siger De, bange for, at en flig af Deres klædning endnu er indeklemt af den dør, der åbner sig ud til verden. De er altså gået over fra verden til ensomhed?

De er faldet gennem den menneskelige storheds forskellige grader, siger De dernæst. De må altså have stået på samfundets øverste trin, siden Deres fald strakte sig gennem så mange underliggende rum.

De har mistet så godt som et kongerige, og De har ikke sitret ved fornemmelsen af øksen, der afhuggede hoveder rundt omkring Dem, siger De endelig. De har altså levet de stores liv; De har altså taget del i fyrsternes kampe?

Hvorledes vil De, jeg skal bringe alt dette i samklang med Deres alder, for De er ung, med Deres ydmygelse? For De taler knælende.

Og dog, hvad fordel kunne De have af at bedrage mig! De kender mig jo ikke; De ved jo ikke, om jeg er af ædel eller lav

byrd, ung eller gammel, hæslig eller smuk.

Forresten er det Dem lige så lidt magtpåliggende at vide, hvem jeg er, som mig at vide, hvem De er. Vi er to hinanden fremmede og ubekendte, fra hinanden skilte væsener, som ingen magt ville formå at forene på en materiel måde.

Men foruden den materielle forbindelse gives der en åndens fællesskab; foruden den legemlige beskuen og berørelse gives der en sjælens broderskab, dette sjælens hemmelighedsfulde kærlighedsmåltid, ved hvilket man drikker Herrens ord og den Helligånds flammestråler af det samme bæger.

Det er alt, hvad jeg ønsker af Dem, alt, hvad De kan ville ønske af mig.

Skulle der, når dette er fast bestemt, herske nogen sympati mellem vore ånder, noget slægtskab mellem vore sjæle, hvad ondt kan der i Herrens øjne være i, at vore ånder og vore sjæle har omgang med hinanden gennem rummet, som strålerne fra to venligtsindede stjerner ville gøre, når de krydsede hinanden i firmamentets æteriske tomhed?

Hør nu, hvorfor den stakkels Iris forlod mit værelse.

Om aftenen før den dag, da De frelste hendes liv, lå jeg på knæ og bad; min lampe stod tæt ved mine sengegardiner. Henimod midnat slumrede jeg ind under bønnen. Ti minutter var vel næppe forløbet, førend min slet tillukkede dør åbnede sig, stødt op af vinden; gardinerne flagrede vildt omkring, nåede lampen og fængede. Mit kammer blev øjeblikkelig opfyldt af ild og hede. Jeg vågnede halvt kvalt. Min stakkels due flagrede oppe under loftet, værgende sig mod røgen. Jeg skyndte mig hen til vinduet og åbnede det. Næppe var det åbnet, før den svang sig ud, og jeg hørte den i mørket tørne

mod grenene af de velbekendte træer, i hvis løvværk den tilbragte en del af dagen. I det håb, at den ville komme tilbage ved morgenens frembrud, lod jeg vinduet stå åbent; men dagen kom og randt hen, uden at jeg så den. Skræmt af ildebranden var den uden tvivl flygtet så langt bort, som vingerne formåede at bære den. Næste dag må den på sin vej hjemad være blevet forfulgt af høgen, som den søgte beskærmelse for hos Dem. De tog den til Dem, beholdt den, og jeg anså den for tabt, da jeg den 5. maj pludselig hørte vingeslag på mit vindue. Jeg åbnede det: det var min flygtning, som medbragte Deres undskyldning, men som ville være blevet tilgivet uden denne og var det allerede.

Se, det er den stakkels Iris' historie. Er det alt, hvad De vil vide? Har De intet andet at spørge mig om? I så fald vil vort sendebud vende tilbage uden brev og uden billet. Jeg vil forstå, hvad det betyder, og jeg vil rette mig derefter.

Farvel, min broder, Herren være med Dem!

Femte brev

11. maj ved daggry.

Iris er kommet tilbage uden brev og uden billet. Den stakkels lille så ganske bedrøvet ud over, at den måtte vise sig således, afsat fra sin værdighed som budbærerske; den løftede selv vingen, som for at spørge mig, hvad det skulle betyde.

Det skal betyde, kære Iris, at du tilhører mig alene. Denne klage af min sjæl, som jamrer sig i sin ensomhed, vil ikke nå

ham; det er *dig*, jeg siger, at jeg lider, det er *dig*, jeg siger, at jeg græder, at jeg er ulykkelig.

Ak, min Gud! Tager din retfærdighed ikke fejl undertiden? Mon de slag, du forbeholder de skyldige, ikke undertiden afledes i en anden retning af en usynlig og ond engel og rammer de uskyldige? Dette livs smerter forbereder det andet livs lyksalighed, siger man; men hvorfor smerter over den, som intet har gjort, som måske har fejl, men ganske sikkert ingen forbrydelse at udsone? Hvorfor tilgav Jesus Magdalena? Hvorfor var Kristus overbærende mod ægteskabsforbrydersken? Hvorfor denne strenghed mod mig, mig alene, du min Gud?

Jeg har elsket, det er sandt, men idet jeg elskede, besvarede jeg en anden kærlighed; jeg var født til verdens- og ikke til klosterlivet. Idet jeg elskede, fulgte jeg den lov, du har pålagt dyrene, menneskene, planterne. Alt elsker i denne verden, alt stræber efter at forenes, at smelte sammen i ét liv: bækkene med åerne, åerne med floderne, floderne med oceanet. Disse stjerner, som om natten svæver hen ad himmelen fra den ene horisont, og gennemfurer firmamentet med gyldne linjer, for endelig at slukkes i den modsatte horisont, slukkes i andre stjerners skød; selv vore sjæle, disse emanationer af din guddommelige ånde, opsøger kun andre sjæle på jorden for at skabe sig et kærlighedsselskab, og når de forlader vore legemer, stiger de op til Himlen for at gå op i dig, som er den altomfattende sjæl og den uendelige kærlighed.

Derfor frydede jeg mig et øjeblik ved håbet om, at jeg ved enden af min bane havde fundet en ubekendt sjæl, en søster, men en søster i lidelser; for ved de første klager havde jeg set, at det var hjertets mund, der klagede. Hvorfor, stakkels betyngede

sjæl, vil du ikke overtage en del af min smerte, ligesom jeg ville overtage min del af din? Det er en naturlov, at delte byrder er mindre tunge, og at den vægt, der knuser to kræfter hver for sig, undertiden forekommer to forenede let.

Det ringer til gudstjeneste; du kalder mig, Gud, og jeg går til dig; jeg går til dig i bevidstheden om min renhed, med hjertet åbent, for at du kan læse deri, og hvis jeg skulle have fortørnet dig, min Gud, ved en eller anden handling eller forsømmelse, så giv mig det tilkende ved et tegn, ved en eller anden åbenbaring, og jeg skal blive liggende foran dit alter med panden i støvet, med udstrakte hænder, til du har tilgivet mig.

Du, kære due, vær du den tro bevogter af disse mit svage hjertes tanker, af disse udgydelser af en fattig sjæl; dæk med dine vinger dette papir, som jeg sammenfolder for at unddrage det alles blikke, og som vil vente på mig, ligesom det halvfulde bæger venter på resten af den bitre drik, der er det lovet.

Sjette brev

11. maj, om middagen.

Arme, lidende sjæl! De gættede rigtigt; jeg havde besluttet ikke at skrive Dem til mere; for hvad nytter det, når man ligger i graven, hårdnakket at strække hænderne op af jorden, uden for at opløfte dem mod Gud? Men et slags vidunder har forandret min beslutning. Dette brev, som De havde skrevet for Dem alene, dette brev, hvori De udøser Deres sjæl ved Herrens fod, dette brev, Deres tankers fortrolige, dette af bitterhed halvfulde

bæger, som skulle strømme over under Deres tårer, når De kom tilbage fra gudstjenesten, har duen, denne gang utro, bragt mig, ikke befæstet af Dem under vingen, men af egen drift i sit næb, ligesom duen fra Arken bragte den grønne kvist, som forkyndte, at vandene begyndte at rinde bort fra jordens overflade, ligesom tårerne endelig tørres hen på en tilgivet synders ansigt.

Nuvel, lad så være: jeg modtager den opgave, De pålægger mig, den at bære en del af Deres smerte; for jeg tilhører ikke mig selv mere, og af de kræfter, Gud har ladet mig beholde, bør jeg gøre en løftestang, for at opretholde andre i deres ulykke. Fra dette øjeblik er min sjæl tom for egen lidelse; udgyd din i den, du bæk, som søger en flod at blande dig med, du stjerne, som søger en anden stjerne at gå op i og slukkes i.

De spørger, hvorfor De lider, skønt De intet har gjort. Vogt Dem! De spørger Gud, og fra denne spørgen til gudsbespottelse er afstanden kort, faldet snart.

Vor stolthed er vor største fjende herneden. Man siger, at der i dette øjeblik lever en filosof, som har delt hele naturen i hvirvler. Efter denne filosofs beregning skal hver fiksstjerne være en sol, midtpunktet for en verden ligesom vor, og alle disse verdener skal, underkastede vægtens love, dreje og gravitere i rummet, hver om sit midtpunkt, uden at støde an mod hinanden eller sammenblandes.

Ikke sandt, det er et system, som ville forstørre Gud og forringe mennesket i det uendelige?

Således kan *vor* arme verden deles i millioner verdener. Vor stolthed får enhver af os til at tro, at vi er en sol, midtpunkt for en hvirvel, skønt vi i det højeste er et af de atomer, et af de

støvkorn, som Herrens ånde lader dreje sig i millionvis omkring disse mere eller mindre glimrende stjerner, som man kalder konger, kejsere, fyrster, helte, de mægtige i denne verden kortsagt, som Gud, som tegn på deres magt, har overdraget sceptret eller krumstaven, tiaraen eller sværdet.

Nuvel, hvem siger Dem, at de ulegemlige ting ikke holder hinanden i ligevægt som de legemlige? Hvem siger Dem, at én verdens ulykke ikke bidrager til en andens lykke? Hvem siger Dem, at det ikke er en af den moralske naturs love, at den ene halve del af hjertet skal være i tårer, for at den anden side kan være i glæde, ligesom den ene del af jorden må være i mørke, for at den anden kan bade sig i lys?

Betro mig da Deres ulykker, stakkels nedbøjede sjæl; for hvori De end består, er jeg overbevist om, at de ikke når mine, tal, og jeg håber, at jeg vil have en trøst for enhver af Deres klager, en balsam for ethvert af Deres sår.

Men jeg beder Dem indstændigt, drik De på Deres side af mine ords bæk, uden at forske efter kilden, hvorfra den udgår; bær Dem ad som de sorte æthiopere og Ægyptens blege børn, der læsker deres tørst ved Nilens bredder og ville tro at begå en ugudelighed, hvis de fulgte floden opad til dens udspring.

Efter nogle ord, der er undsluppet mig, har De troet at kunne læse i mit forbigangne liv? De har gjort mig til en af denne verdens store; De tror, at en lysende fure ledsagede mit fald, og at jeg styrtede fra himlen ned til jorden som en af lynet knust engel. Lad mig straks betage Dem denne vildfarelse: jeg er en ydmyg ordensgejstlig og bærer et ydmygt navn. Intet minde er blevet tilbage hos mig om min mørke eller glimrende, min stolte eller beskedne fortid; og mindre klartseende i livet end

den gamle filosof, der mindedes, at han havde kæmpet med ved Trojas belejring, var det i døden, mindes jeg i dag ikke, hvad der foregik i går, og vil i morgen ikke mindes, hvad der foregår i dag.

Det er således, jeg vil vandre skridt for skridt til evigheden, udslettende ethvert spor, jeg lader efter mig, for på min dødsdag at fremtræde for Herren, som jeg fremgik af min moders liv: *solus, pauper et nudus* – ene, fattig og nøgen.

Farvel, min søster, forlang ikke mere af mig, end jeg kan give Dem, for at jeg al tid kan være i stand til at give.

Syvende brev

12. maj.

Ja, De har forstået alt; ja, mens jeg lå på mit ansigt ved Guds fødder og fordrede regnskab af ham for hans strenghed, i stedet for at bede ham om tilgivelse for min tvivl, skænkede Gud mig, som ved et underværk, den trøst, som jeg troede var blevet mig betaget, og vor budbærerinde, som hengivenheden gjorde utro, bragte Dem af egen drift det tankernes eller rettere hjertets overmål, som var strømmet ud på papiret.

De vil forblive ukendt? Som De vil; hvad gør det mig, om solen skjuler sig mellem skyerne, eller at ilden tilslører sig med røg, når den førstes stråler lyser for mig, og den sidstes flamme varmer mig? Gud er også usynlig og ukendt; føler man derfor mindre hans over verden udstrakte hånd?

Jeg vil ikke sige, at jeg er en lavbåren kvinde, jeg vil sige: jeg har været af ædel byrd, jeg har været rig, jeg har været lykkelig; jeg er ingen af delene længere; jeg har med hele min sjæls styrke elsket en mand, som elskede mig på samme måde; denne mand er død; smertens iskolde hånd har afført mig min verdslige dragt og iført mig det hellige gevandt, dette midlertidige klædebon, denne ligpynt for dem, der ikke lever mere og dog endnu ikke er døde.

Hør nu, hvor såret er:

Jeg er blevet nonne, for at glemme den, der er død og kun ihukomme Gud; og ofte glemmer jeg Gud for kun at ihukomme den døde.

Se, derfor klager jeg; derfor jamrer jeg mig; derfor råber jeg til Herren: Herre, hav medlidenhed med mig!

O, sig mig, hvorledes De har båret Dem ad for at gøre Deres sjæl tom for smerte, der fyldte den! Har De hældet den, som man hælder et bæger? Det gør jeg i mine bønner, og efter hver bøn finder jeg min sjæl fuldere af jordisk kærlighed end før, som om den, i stedet for at udgyde den bitre drik, kun formåede at optage nye dråber af den brændende sø.

Deres svar vil være simpelt, og jeg hører det forud: "Jeg har aldrig elsket."

Når De aldrig har elsket, med hvad ret roser De Dem da af at have lidt?

De burde have begyndt med det og straks sagt mig: "Jeg har aldrig elsket."

Da ville jeg hverken have bedt Dem om hjælp eller trøst; da ville jeg ikke alene have fundet mig i Deres kulde og tavshed, men jeg ville være gået Dem forbi, som man går forbi en

marmorstøtte, der vel har fået en menneskelig form af billedhuggeren, men i hvis bryst der aldrig har banket et hjerte.

Hvis De aldrig har elsket, så er det mig, som nu siger: Svar mig ikke, vi er ikke af den samme verden, vi har ikke levet det samme liv. Jeg tog fejl af skinnet; hvorfor skal vi herefter veksle unyttige ord? De ville ikke forstå, hvad jeg mente; jeg ville heller ikke fatte, hvad De mente. Vi taler ikke det samme sprog.

O, men hvis De har elsket, ja, da fortæl mig alt, hvor, hvem, hvorledes De har elsket, eller hvis De intet vil sige mig om alt dette, da tal om de ligegyldigste ting; alt vil interessere mig, intet vil forekomme mig betydningsløst; sig mig, hvorledes Deres værelse er, om det vender mod østen eller mod den nedgående sol, mod syden eller norden; om De hilser solen, når den viser sig, om De siger den farvel, når den skjuler sig, eller om De, med øjnene blændede af dens glødende middagsstråler, søger at skelne Guds ansigt midt i dens uudslukkelige glans.

Sig mig alt dette, og fortæl mig dernæst, hvad De ser fra Deres vindue, sletter eller bjerge, tinder eller dale, bække eller floder, indsø eller hav; fortæl mig alt; jeg vil sysselsætte min ånd med alle disse hemmelighedsfulde problemer i en ubekendts daglige liv, der således bliver mig nyttigt; og da vil det måske lykkes mit hjerte at glemme, om end kun for et øjeblik.

Nej, nej, fortæl mig intet om alt dette; jeg vil ikke glemme.

Ottende brev

13. maj.

Den, De elskede, er død; derfor har De tårer endnu; den, jeg elskede, har sveget mig; derfor har jeg ingen fler.

Tal om ham, så meget De vil; forlang ikke, at jeg skal tale om hende.

I fire år har jeg boet i et kloster, og dog er jeg ikke præst endnu.

Hvorfor? vil De spørge. Jeg skal sige Dem det.

Da hendes kærlighed, som var det sidste bånd, der bandt mig til livet, blev mig berøvet, hensank jeg i en sådan fortvivlelse, at det ingen fortjeneste ville have været at indvie mig til Gud som følge af denne smerte. Da ventede jeg, til min fortvivlelse lagde sig, for at Herren ikke skulle modtage mig som afgrundssvælget modtager den blinde eller den vanvittige, der styrter sig deri, men som en gæstfri vært modtager den trætte pilgrim, der beder ham hvile for natten efter en lang, besværlig dagsrejse.

Jeg ville give ham et glødende hjerte og ikke et knust, et legeme og ikke et lig.

Og i over fire år har jeg nu isoleret mig i ensomhed og lutret mig ved bønnen; men endnu har jeg ikke vovet at ombytte novicens dragt med munkekappen, så meget af det gamle menneske er der endnu tilbage hos mig, og så gudsbespotteligt finder jeg det ville være, om jeg, efter at have hengivet mig så fuldstændigt til Skabningen, hengav mig så ufuldstændigt til Skaberen.

Om mit henrundne og indre liv ved De nu alt, hvad De tør vide; om mit nærværende og mit ydre kan jeg fortælle Dem følgende:

Jeg bor ikke i selve klostret, men i en eremithytte, der er bygget midt på en højskråning, et værelse med hvidtede vægge uden andre prydelser end en konges portræt, for hvem jeg nærer den dybeste ærefrygt, og et Kristusbillede af elfenben, et mesterværk fra det sekstende århundrede, som min moder har foræret mig.

Mit vindue, som smykkes af en stor jasmin, hvis blomstrende grene går ind i værelset og fylder det med vellugt, vender mod den opgående sol og efter al sandsynlighed mod det punkt af horisonten, hvor De bor; for jeg ser altid vor due komme fra det fjerne i den samme retning, hvori jeg ser den flyve fra mig; jeg kan følge den så meget som henved en kvart mil i luften; hvorpå det punkt, som forestiller den og som lidt efter lidt bliver mindre og mindre, smelter sammen med det azurblå firmament eller med de grålige skyer, alt eftersom himlen er ren eller tåget.

Morgenrøden har for mig noget ejendommeligt tiltrækkende; det hidrører fra beskaffenheden af terrænet, der danner det landskab, som mit blik kan omfatte, og som jeg skal forsøge at skildre Dem.

Min horisont lukkes mod syden af Pyrenæernes store kæde med deres violette sider og deres snedækkede tinder; mod østen af en række høje, der, stedse stigende i højde, slutter sig som en arm til den majestætiske hovedkæde. Mod vesten udstrækker den sig, så langt øjet kan nå, over et sletteland, helt besået med grupper af oliventræer og gennemfuret af bække, blandt hvilke en af de største floder, der vander Frankrig, bugter sig majestætisk som en dronning, der modtager sine undersåtters tribut.

Det plateau, jeg overskuer, skråner fra syd mod nord fra bjergene ned mod sletten.

Det frembyder tre forskellige aspekter: om morgenen, om middagen og om aftenen. Om morgenen rejser solen sig bagved den østlige højkæde; ti minutter forinden den kommer til syne, ser jeg en rosenrød dunst stige op, som langsomt, men sejrrigt bemægtiger sig himlen og endnu mere formørker højenes sorte silhuet, der træder skarpt frem gennem denne dunst, alt som denne gennemgår alle mellemfarverne, lige fra den livlige rosenrøde til den glinsende gule; og lig lansespidser opglider nogle stråler, forudskikkede af solen, der vedbliver at stige bag ved højene, hvis omrids nu begynder at forgyldes af deres glans. Snart svømmer på denne dobbelte tinde, som denne kædes højeste kam danner, ligesom en bevægelig ild, der stedse udvider sig, indtil stjernen kommer til syne, funklende, gnistrende, flammesprudende – den guddommelige vulkans mægtige, uudslukkelige krater.

Og alt som den stiger højere og højere på himlen, genfødes alt til liv på jorden; Pyrenæernes bjergryg går over fra et mat hvidligt til det stærkeste sølvskær; deres sorte sider oplyses lidt efter lidt og spiller fra det sorte over i det violette og fra det violette over i det lyseblå. Ligesom en lysoversvømmelse, der vælter sig ned fra de høje toppe, udbreder dagen sig på sletten. Da lyser bækkene som sølvtråde, floden slynger og bugter sig som et vatret bånd; de små fugle kvidrer i laurbærbuskene, i granathækkene, i myrtebuskadserne, og en ørn, firmamentets konge, beskriver en kreds i æteren af mere end en mils udstrækning, en kreds, hvori jeg vekselvis ser den forsvinde og komme til syne igen.

Om middagen forvandler hele det bassin, jeg har beskrevet, sig til en brændende esse; belyste fra oven til neden formår bjergene ikke længere at skjule deres nøgne sider, som jordens granitknogler gennemborer: man ser solens brudte stråler springe tilbage fra klippernes glinsende flader; bækkene og floden ligner strømme af smeltet bly; blomsterne falmer, bladene bøjer sig, fuglene forstummer; de usynlige græshopper stemmer op i oliventræerne og på granernes sprukne bark, og de eneste levende væsner, der tilligemed dem opliver denne flammeørken, er snart et grønt firben, der klavrer op ad min jasmin, snart en broget snog, som ligger i en spiralformet stilling med halvåben mund og lurer på de myg, der er uforsigtige nok til at komme indenfor dens åndedræts område.

Om aftenen vågner livet atter op et øjeblik, ligesom en døende lampe kan flamme op et øjeblik, forinden den går ud; da forstummer græshopperne den ene efter den anden, og fårekyllingernes klagende og monotone hvislen afløser deres; firbenene flygter, snogene forsvinder; buskene bevæger sig under fuglenes ængstelige flugt, som søger herberg for natten. Solen synker ned mod horisonten, som er skjult for mig, og alt som den synker, ser jeg pyrenæersneen gå over fra det højrøde til purpuret, mens det i slettens dyb hidtil indespærrede mørke bestiger hvert trin af den gigantiske stige, lyset forlader, indtil hele verden, efter naturens lov, atter hjemfalder til det. Da ophører al larm, hvert jordisk lys slukkes, stjernerne fødes i stilhed på himmelen, og midt i nattens tavshed vågner en eneste melodi op i rummet: den kommer fra nattergalen, stjernernes elskede, mørkets improvisator.

De har spurgt mig om, hvad jeg ser fra mit vindue; jeg har sagt Dem det. Indpræg dette tredobbelte syn i Deres hukommelse, sysselsæt Deres ånd for at adsprede Deres hjerte; Deres vel her og hisset ligger i det ord:

Glem!

Niende brev

13. maj.

De opfordrer mig til at glemme. Hør, hvad der foregår hos mig. Fatter De det uhørte, det forfærdelige, det unaturlige, der indtræder, så snart mørket udbreder sig? Mens jeg sover, er døden ikke længere døden, den hedengangne vender tilbage til livet; han er her hos mig med sit lange, sorte hår, sine blege træk, sit mandige ansigt, hvorpå hans slægts adel har sat sit umiskendelige præg. Han er her, jeg taler til ham, jeg udstrækker min hånd, jeg råber: "Du lever da endnu? Du elsker mig da endnu stedse?" Og han svarer ja, at han lever endnu, at han elsker mig endnu, og den samme vision fornyer sig, uophørligt, regelmæssigt, næsten materielt, hver nat, for først at forsvinde ved daggry. O, min Gud, hvad har jeg ikke gjort for at denne vision, uden tvivl et værk af mørkets engle, skal ophøre at martre mig! Jeg har bekranset mig med indviet buksbom, jeg har slynget hellige rosenkranse om min hals og mine håndled; jeg har lagt et krucifiks på mit bryst og er indslumret med hænderne foldede på den guddommelige martyrs fødder: Alt har været forgæves, frugtesløst, spildt! Dagen fører mig tilbage

til Gud, men mørket til ham. Jeg er som den dronning, om hvem digteren Homer taler og som hver nat tilintetgjorde det arbejde, hun havde fuldbragt om dagen.

Byd natten, byd søvnen, byd drømmene at ophøre at være til, og jeg vil måske glemme.

Kan De opnå dette hos Gud?

Tiende brev

14. maj.

Alt, hvad man kan opnå hos Gud ved bønner, skal jeg opnå for Dem; for De er virkelig såret, og såret er dybt og bløder endnu stedse.

Lad os bede!

Ellevte brev

15. maj.

Jeg ved ikke, om jeg føler større rolighed, siden jeg har begyndt at skrive Dem til, men jeg føler mig unægtelig lettet og trøstet.

For en mægtig adspredelse er indtrådt i mit liv. Jeg var uden familie, isoleret i den moralske som i den materielle verden, snart liggende på en grav, snart grædende, og altid opfyldt med fortvivlelse, og se, pludselig finder jeg en broder.

For det er mig, som om jeg har fundet en broder i Dem. Det er mig, som om denne broder, som jeg ikke kendte, havde forladt Frankrig, inden jeg blev født. Det er mig, som om jeg har ventet, forsket uden ophør. Nu er han kommet tilbage. Nu åbenbarer han sig ved sin stemme uden at åbenbare sig ved sin nærværelse. Jeg ser ham ikke, men jeg hører ham. Jeg berører ham ikke, men jeg fornemmer ham.

De har intet begreb om, i hvilken grad dette af Deres pen med så glimrende farver skildrede landskab beskæftiger mine tanker. Nu kan ingen betage mig troen på den dobbelte se-evne; den eksisterer. Min viljes utrættede kraft har flyttet dette landskab hertil, det står indpræget i min ånd som i et spejl. Jeg ser alt, lige fra de rosenrøde dunster, der om morgenen stiger op bagved højene, til aftenens grålige skygger; jeg hører alt, lige fra lyden af blomsten, som åbner sin kalk for morgenduggen, til nattergalens sang, der forlænges til langt ud på natten.

Og jeg ser alt dette således, at om tilfældet nogen sinde førte mig ind i den kreds, Deres blik omfatter, ville jeg sige: *det* er de af solen forgyldte høje, *det* er snebjergene, de sølvhvide bække, de vatrede strømme, granattræerne, laurbærbuskene, myrterne; det er her, det er her!

Jeg ser Deres eremithytte, som rager op over havemuren med sit af jasminer og vinranker omgivne vindue; jeg ser Dem selv i Deres hvidtede celle, knælende ved foden af Deres skønne Kristusbillede, bedende for Dem selv, men især for mig.

Sig mig, hvem er den konge, hvis portræt De har i Deres celle, denne konge, for hvem De nærer en så dyb ærefrygt, for at jeg også kan anskaffe mig et portræt af denne konge, for at jeg kan have en religion mere, som er Deres.

Jeg ville også gerne se Dem … o, kun i tankerne, berolig Dem! De har sagt, at fortiden ikke længere eksisterede for Dem, og at jeg kun måtte spørge Dem om den nærværende tid og fremtiden. Lad os da betragte det svundne, som det ikke var til, og fortæl mig, hvor gammel De er, under hvilken form jeg må skabe mig et billede, der ligner Deres; fortæl mig, hvornår De flyttede til Deres eremithytte, og hvornår De agter at sige verden det sidste farvel.

Jeg ønskede også gerne at vide, hvor stor afstanden er mellem os. Er det muligt at beregne det?

De forekommer mig så god, at jeg ikke frygter for at trætte Dem. De forekommer mig så kundskabsrig, at jeg ikke frygter for at forlange det umulige af Dem.

Jeg vil grunde over, hvad Deres svar vel kan indeholde, og når jeg har fået det, vil jeg tænke over indholdet.

Bryd op, elskede due, søg ham og kom snart tilbage!

Tolvte brev

15. maj, på slaget tre om eftermiddagen.

De ser det: idet jeg sysselsatte Deres ånd, lykkedes det mig at sysselsætte Deres hjerte.

Man må behandle sjælen som legemet; få den syge til et øjeblik at glemme, at han lider, og i dette øjeblik vil han ikke lide.

De vil, jeg skal tale om mig selv; De vil efterforske, om der i den levendes og ubekendtes fysiske og moralske liv er noget, De

elskede hos den døde. Nuvel, så hør.

Jeg er født i Fontainebleau den første maj 1607; jeg er altså tredive år og fjorten dage gammel. Jeg er høj, jeg har sort hår, men blå øjne; min hudfarve er bleg, min pande høj.

Jeg har trukket mig tilbage fra verden siden den 17. januar 1633, og jeg har aflagt det løfte at ville indvi mig til Gud efter fem års afsondring fra den, hvis visse omstændigheder i min skæbne ikke forandrede sig.

Jeg trak mig tilbage fra verden som følge af en stor politisk katastrofe, der berøvede mig mine kæreste venner, som følge af en stor personlig sorg, der knuste mit hjerte.

Den konge, hvis billede hænger i min celle og for hvem jeg nærer den dybeste følelse af ærefrygt og beundring, er Henrik den Fjerde.

De ønsker at vide, i hvilken afstand vi befinder os fra hinanden. Klokken mangler nogle minutter i tre; jeg vil datere mit brev: på slaget tre – det øjeblik, da vort sendebud vil forlade mig.

Duerne tilbagelægger femten til seksten mil i timen, hvilket jeg har haft lejlighed til at forvisse mig om under særlige omstændigheder, da jeg benyttede mig af deres tjenester; læg mærke til, hvad klokken er, når De modtager brevet, og regn selv efter.

Svar mig ikke før om to eller tre dage; anvend disse to eller tre dage til at skabe fantasibilleder eller virkeligheder; betro derpå papiret alt, hvad der er foregået i Deres sjæl, stakkels klostersøster, og send mig indholdet af Deres efterforskninger, resultatet af Deres drømme.

Gud være med Dem!

Trettende brev

15. maj, to timer efter Deres brevs ankomst.

Hør! Hør! Det er ikke om to, det er ikke om tre dage, jeg bør svare Dem; nej, det er øjeblikkelig.

Min Gud, hvad er det for en forrykt tanke, der bemægtiger sig min ånd, mit hjerte, min sjæl! Om nu den, jeg elsker, ikke var død! Om De nu var den, jeg elsker, den, jeg påkalder, den, jeg leder efter, den, der viser sig for mig hver nat!

De er født den første maj 1607; han også! De er høj; han også! De har sort hår; han også! De har blå øjne, en bleg hudfarve, en høj pande; han også!

Og mindes De de ord, De har tilskrevet mig i et tidligere brev, ord, som står med uudslettelige træk i min hukommelse?

De er faldet gennem den menneskelige storheds forskellige trin; De har ikke skælvet ved fornemmelsen af lufttrækket fra øksen, som afhuggede hoveder rundt omkring Dem; De har ved Deres fald mistet så godt som et kongerige.

Jeg ved ikke, om alt dette kan anvendes på Dem; men alt dette – o, Gud, o, Gud! – kan i den strengeste forstand anvendes på ham.

De har i Deres celle billedet af en konge, som De elsker og tilbeder. Det er Henrik den Fjerdes portræt. Men *han* var en søn af kong Henrik den Fjerde!

Hvis De ikke er Antoine af Bourbon, greve af Moret, som efter sigende blev dræbt i slaget ved Castelnaudary – hvem er De da?

Svar mig! For Himlens skyld, svar mig!

Fjortende brev

16. maj, ved daggry.

Hvis De ikke er Isabella de Lautrec, som jeg anså for utro, hvem er De da?

Jeg er Antoine, greve af Moret, om hvem man troede, at han faldt i slaget ved Castelnaudary, og som lever endnu, ikke ved Herrens barmhjertighed, men fordi Han har villet straffe mig.

O, hvis det forholder sig, som jeg frygter for det gør, da ve os begge!

Duen må enten have forvildet sig i nat eller er måske blevet træt og har været nødt til at hvile sig.

Den kom først nu i dagbrækningen.

Femtende brev

16. maj, kl. 7 om morgenen.

Ja, ulykkelige, ja, jeg er Isabelle de Lautrec! De har anset mig for utro? Hvorledes da, hvorfor, ved hvilken lejlighed? For jeg

forsvarer mig ikke mere, jeg optræder anklagende.

Ved De, at duen kun behøver to timer for at flyve fra Dem til mig og fra mig til Dem? Ved De, at vi altså kun er tredive mile borte fra hinanden?

Lad mig høre, hvorledes har jeg sveget Dem? Hvorledes har jeg bedraget Dem? Sig det! Sig det!

Flyv, due! Du tager mit liv med dig!

Sekstende brev

16. maj, kl. elleve.

Har mine øjne, mit hjerte, min sjæl, har alt forenet sig om at skuffe mig?

Var det Isabelle de Lautrec eller ej, som jeg så træde ind i katedralkirken i Valence den 5. januar 1633?

Var hun klædt som brud? Og var den, der gik bag efter hende, klædt som en brudgom, ikke vicomte Emmanuel de Pontis?

Eller var alt dette kun en ond ånds øjenforblindelse? Ingen tvivl, ingen nølen, ingen halve svar!

Tavshed eller beviser!

Syttende brev

16. maj, kl. tre.

Ja, beviser! Nuvel, det vil være mig let at give dem.

Alt, hvad De har set, syntes at være sandt, og dog var alt, hvad De så, usandt.

Men min fortælling vil blive lang. Nå, desto bedre: vor stakkels due er udmattet og trænger til hvile.

Den har brugt fire timer, i stedet for to, til at vende tilbage.

Jeg vil anvende en del af natten til at skrive.

Herre, min Gud! Skænk mig en smule rolighed; min hånd skælver, så den ikke kan holde på pennen.

Men først, Herre, vil jeg gå og takke dig for, at han lever.

Attende brev

Kl. seks om aftenen.

Jeg har tilbragt tre timer på knæ, bedende og pressende min brændende pande mod de kolde fliser; nu er jeg roligere.

Jeg kommer tilbage til Dem.

Lad mig sige Dem alt, fortælle Dem alt, lige fra det øjeblik, De forlod mig i Valence til det, da jeg ulykkelige aflagde klosterløftet.

Det var, som De sikkert erindrer – ikke sandt – Det var den 14. august 1632, vi tog afsked med hinanden; De sagde mig farvel, uden at betro mig, hvor De rejste hen. Jeg var opfyldt af mørke anelser; jeg kunne ikke slippe fligen af Deres kappe. Det var mig, som om det ikke ville blive en skilsmisse for nogle dage, således som De lovede mig, men en evig skilsmisse, der forestod.

Klokken slog elleve på byens kirketårn; De sad på en hvid hest; De var indhyllet i en mørk kappe; i begyndelsen red De langsomt, og tre gange vendte De tilbage for at forny Deres farvel, den tredje gang tvang De mig til at gå ind, for hvis jeg blev stående ved døren, sagde De, kunne De ikke beslutte Dem til at rejse.

En stor sort sky svævede hen under himmelen og nærmede sig hastigt månen; jeg opløftede mine hænder mod denne sky, som for at standse den; for den ville slukke det blege sølvskær, som ene tillod mig at se Dem. Men lig et luftuhyre rykkede den frem med åbent gab og opslugte den blege gudinde, som forsvandt i dens sorte sider. Da lod jeg mit blik synke fra himlen ned på jorden, men jeg søgte Dem forgæves; jeg hørte endnu lyden af hestens jernsko på stenbroen i retningen af Orange; men jeg så Dem ikke mere. Pludselig spaltede et lyn skyen, og ved skinnet af dette lyn skimtede jeg endnu en gang Deres hvide hest. Hvad Dem angik, havde Deres mørke kappe allerede gjort det umuligt for mig at skelne Dem fra mulmet. Dyret fjernede sig hurtigt, men syntes at fjerne sig uden rytter. To andre lyn fulgte på og viste mig atter den hvide hest, der tog sig ud som et forsvindende nattespøgelse; jeg hørte nu ikke engang lyden af dens hovslag. Et fjerde lyn kom, ledsaget af tordenens buldren; men hvad enten den nu havde passeret en bøjning af vejen eller den var for langt borte: hesten var forsvundet.

Hele natten brummede tordenen, hele natten piskede regnen og blæsten på mine ruder; næste morgen syntes den forvirrede, mishandlede og døende natur at være i dyb sorg, ligesom mit hjerte.

Jeg vidste, hvad der foregik på den kant, hvor jeg havde set Dem forsvinde, det vil sige i Languedoc. Hertugen af Montmorency, Deres ven, som var guvernør over denne provins og efter sigende havde taget parti for den eksilerede dronningemoder og for Monsieur, der kort i forvejen havde sluttet sig til ham, havde forledt provinsen til opstand og samlede tropper for at marchere mod kongen og herr de Richelieu. Det var altså Deres beslutning, for at hjælpe én af Deres brødre, at bekæmpe den anden; De ville, hvad der endnu var farligere, drage sværdet og vove Deres hoved mod den frygtelige kardinal Richelieu, som allerede havde ladet så mange hoveder afhugge og knust så mange sværd.

Min fader var, som De ved, hos kongen i Paris. Jeg rejste fra Valence med to af mine piger under påskud af at besøge min tante, som var abbedisse i Saint-Pons, men i virkeligheden for at være skuepladsen for de begivenheder nærmere, hvori De skulle spille en rolle.

Jeg behøvede otte dage for at tilbagelægge afstanden mellem Valence og Saint-Pons. Jeg ankom til klostret den 23. august.

Hvor sjældent de fromme nonner end plejede at blande sig i verdens anliggender, var de begivenheder, der foregik omkring dem, dog af en så alvorlig natur, at de var genstanden for alle samtaler, og alle klostrets tjenere var ude for at indhente efterretninger.

Der gik mange rygter.

Man fortalte, at kongens broder, Gaston af Orleans, havde iværksat sin forening med marskallen, hertugen af Montmorency, og medbragt to tusinde mand, som han havde hvervet i fyrstendømmet Trier. Disse i forening med de fire

tusinde, som herr de Montmorency allerede havde, udgjorde et antal af seks tusinde soldater.

Med disse seks tusinde mand havde han besat Lodève, Albi, Uzes, Lunel og Saint-Pons, hvor jeg befandt mig. Nimes, Toulouse, Carcassonne og Beziers havde, skønt befolkede med protestanter, vægret sig ved at gøre fælles sag med ham.

Man sagde endvidere, at to hære marcherede mod hertugen af Montmorencys. Den ene kom over Helligåndsbroen og stod under marskallen af Schombergs befaling.

Kardinalen havde desuden anset det for nødvendigt, at Ludvig den Trettende befandt sig i nærheden af krigsskuepladsen, og man påstod, at kongen var kommet til Lyon. Et brev, som man bragte mig fra Valence, bekræftede ikke blot denne efterretning, men underrettede mig om, at min fader, baron de Lautrec, var hos ham.

Dette brev var fra min fader selv. Han forkyndte mig den beslutning, som han og hans gamle ven, greven af Pontis var kommet overens om: nemlig at styrke de venskabs- og slægtskabsbånd, der forenede begge husene, ved en forbindelse mellem mig og vicomten af Pontis. De erindrer uden tvivl, at jeg allerede havde talt til Dem om denne ægteskabsplan, og det var da, De sagde til mig: "Giv mig tre måneder endnu, i den tid kan store begivenheder finde sted, som vil forandre manges skæbne: giv mig tre måneder endnu, og jeg vil bede baron de Lautrec om Deres hånd."

Med den kval, at jeg vidste Dem blandt de af min fader såkaldte rebeller, forenede sig nu også frygten for at se et nag opstå mellem Deres hus og min faders; for han var kongen en så loyal og tro tjener, at han omfattede kardinalen og ham med

den samme beundring og sagde i det mindste én gang om dagen, hvad kongen sagde en gang om måneden: Hvo, der ikke elsker kardinalen, elsker ikke kongen.

Den 23. august udkom et dekret, som erklærede hertugen af Montmorency afsat fra alle sine embeder og værdigheder og hans godser konfiskerede. Parlamentet i Toulouse fik befaling til at begynde hans proces.

Næste dag udbredte det rygte sig, at den samme erklæring var udstedt imod Dem, skønt De var en kongesøn, og herr de Rieux.

Forestil Dem mit stakkels hjertes bevægelser ved disse rygter.

Den 24. så jeg en udsending fra kardinalen komme igennem Saint-Pons; det hed, at han ville tilbyde herr de Montmorency fred. Jeg bad min tante om at byde ham forfriskninger; han modtog tilbuddet og opholdt sig nogle minutter i taleværelset. Jeg gik ind og udfrittede ham. Hvad man havde sagt, var sandhed. Jeg begyndte at fatte håb.

Dette håb tiltog, da jeg erfarede, at ærkebispen af Narbonne, en fortrolig ven af herr de Montmorency, havde begivet sig til Carcassonne i det samme øjemed, nemlig at bevæge marskal-hertugen til at nedlægge sine våben. De forslag, han havde fået i hverv at gøre guvernøren i Languedoc, var, sagde man, højst antagelige, ja endog fordelagtige for hans ære og fremtid.

Det rygte udbredte sig snart, at marskal-hertugen havde tilbagevist dem.

Hvad Dem angik – for De indser nok, at man talte meget om Dem, hvilket for mig var en kilde til angst og trøst – hvad Dem angik, påstod man, at kardinalen havde tilskrevet Dem et egenhændigt brev, men at De havde svaret, at Monsieur for

længst havde fået Deres ord, og han alene kunne give Dem det tilbage.

Ak, han var en fej egoist, han gjorde det ikke!

Den 29. august erfarede vi, at herr de Schombergs og Montmorencys armeer stod i hinandens nærhed. Imidlertid glemte den gamle marskal ikke, at herr de Richelieu kun var en minister og kunne falde, lige så lidt som at kongen kun var et menneske og kunne dø; i hvilket tilfælde Monsieur, som han marcherede mod og som var den præsumptive arving til kronen, ville blive konge af Frankrig. Han åbnede derfor endnu en gang underhandlinger med Monsieur og sendte herr de Cavoie til ham for at parlamentere.

Alt dette vidste vi. Min sjæl klyngede sig til ethvert håb, der løftede den mod himlen. Jeg ventede med dyb ængstelse på herr de Montmorencys sidste svar.

Hvad enten det nu var fortvivlelse eller blind dumdristighed – den ulykkelige, som stolede på sin tapperhed, svarede, som De ved:

"Lad os først kæmpe, efter slaget vil vi parlamentere."

Nu var alt håb om forsoning ude, og da herr de Montmorencys sejr var Deres eneste frelse, glemte jeg mine pligter som datter, jeg glemte mine pligter som undersåt, og liggende på mit ansigt ved alterets fod, bad jeg hærenes Gud holde sin hånd over sejrherren ved Vellano, over sønnen af sejrherren ved Ivry.

Fra dette øjeblik ventede jeg kun på en eneste efterretning, den om slaget.

Ak! Den første september klokken fem om eftermiddagen, indtraf denne tidende, skrækkelig, skæbnesvanger, knusende.

Slaget var tabt, marskal-hertugen var fange, og De, De var – nogle sagde dødeligt såret, andre sagde død!

Jeg spurgte ikke om mere. Jeg sendte bud efter klostergartneren, som jeg forud havde vundet. Jeg bad ham skaffe to heste til veje og vente mig ved haveporten ved aftenens frembrud.

Da mørket faldt på, gik jeg ned; vi besteg hestene, vi red langs med foden af bjergene, vi kom over to eller tre små floder, vi passerede den lille landsby de la Lavinière og ankom til Cannes klokken otte.

Min hest var blevet såret i foden og haltede; jeg ombyttede den med en ny og indhentede imidlertid nøjere oplysninger.

Det hed nu, at herr de Montmorency var død såvel som herr de Rieux; hvad Dem angik, vidste endnu ingen rigtig besked; nogle mente, De var faldet, andre, at De var dødeligt såret.

Var De dødeligt såret, ville jeg lukke Deres øjne; var De død, ville jeg lægge Dem i Deres kiste.

Vi forlod Cannes klokken halv ni og red over markerne, uden at følge nogen banet sti. Gartneren var fra Saissac og kendte egnen. Vi tog retningen lige mod Montolieu.

Det var det samme vejr som den aften, vi tog afsked med hinanden; store, sorte skyer svævede hen under himlen; luften var tung, lummer og trykkende; stormen peb gennem oliventræerne og standsede fra tid til anden for at nedlade nogle store regndråber. Tordenen buldrede bag Castelnaudary.

Vi red igennem Montolieu, uden at gøre holdt. Udenfor denne lille by stødte vi på herr de Schombergs yderste poster. Jeg fornyede mine spørgsmål. Slaget var begyndt klokken elleve

om formiddagen og havde varet henved en time; næppe hundrede mand var faldet.

Jeg spurgte, om De var blandt de døde. Man undersøgte det. Man erkyndigede sig om det. En soldat påstod, han havde set Dem falde. Jeg lod ham hente; han havde virkelig set én af anførerne falde; men han var ikke ganske vis på, at det var Dem. Jeg ville tage ham med mig; han hørte til garden og kunne ikke forlade den.

Men han underrettede gartneren om alt, hvad han vidste. Det var greven af Moret, der havde påbegyndt kampen, og hvis han var blevet dræbt, så var han blevet dræbt af en officer ved det lette kavaleri ved navn Biteran.

Jeg lyttede til alle disse enkelte omstændigheder med en isnende gysen; mit bryst var så beklemt, at jeg ikke kunne tale, og sveddråber, lige så store som mine tårer, trillede ned over mit ansigt og blandede sig med dem.

Vi begav os atter på vejen; vi havde tilbagelagt tolv eller tretten mile på fem timer; men da jeg havde skiftet hest i Cannes kunne jeg nå Castelnaudary. Hvis gartnerens hest styrtede på vejen, lovede han at følge mig, idet han holdt sig fast ved manken af min.

Da vi forlod Montolieu, kom vi ind i en skov, der var besat. Vi opgav vore navne. Man førte os til den lille strøm Bernassonne, som vi vadede over, så vel som to andre åer, vi senere traf på vor vej. Mellem Ferrals og Villespy styrtede gartnerens hest og kunne ikke rejse sig igen, men vi havde heldigvis næsten nået vort bestemmelsessted; vi bemærkede den kongelige hærs bivuaker og lys, som bevægede sig hid og did på den slette, hvor slaget havde stået.

Min rejsekammerat mente, at disse lys var soldaternes, som uden tvivl var i færd med at begrave de døde; jeg bad ham opbyde sin sidste anstrengelse for at følge mig; jeg satte sporerne i siden på min hest, som selv var nær ved at styrte, og vi kom forbi de yderste lejrblus.

Vi havde netop ladet landsbyen Saint-Papoul ligge til højre, da min hest stejlede.

Jeg bøjede mig forover og så en uformelig masse; det var en død soldat.

Hesten havde snublet over det første lig.

Jeg sprang ned og lod den gå, hvorhen den ville. Jeg var, hvor jeg ville være.

Gartneren skyndte sig hen til de fakler og grupper, der var os nærmest. Jeg satte mig på en grønsværtue og ventede.

Himlen var endnu formørket af tykke sorte skyer; tordenen vedblev at brumme i østen, og nogle lyn oplyste fra tid til anden valpladsen.

Gartneren kom tilbage med en fakkel og nogle soldater.

Han havde fundet dem beskæftiget med at grave en grav, for at kaste alle ligene i samme; men endnu var intet blevet jordet.

Her begyndte efterretningerne at blive nøjagtigere: herr de Montmorency var, skønt dækket med tolv sår, ikke død, men fanget; han var blevet grebet og bragt til et mejeri, der lå i en fjerdingvejs afstand fra valpladsen; der havde han skriftet for herr de Schombergs almisseuddeler, hvorpå han var blevet forbundet af kirurgen ved det lette rytteri og bragt til Castelnaudary på en stige.

Herr de Rieux var dræbt; man havde fundet hans lig.

Dem havde man set falde af hesten, men man kunne ikke opgive, hvad der var blevet af Dem.

Jeg spurgte, hvor man havde set Dem falde; man svarede, det var sket under angrebet fra bagholdet.

Soldaterne ville vide, hvem jeg var.

"Betragt mig," sagde jeg til dem, "og gæt!"

Min hulken var nær ved at kvæle mig; tårerne strømmede mig ned over ansigtet.

"Den stakkels dame!" sagde en af dem. "Hun elsker ham."

Jeg greb denne mands hånd; jeg kunne have kysset ham.

"Kom med mig," sagde jeg, "og hjælp mig at finde ham, hvad enten han er død eller levende!"

"Vi vil hjælpe Dem," svarede to eller tre soldater. "Gå du foran," sagde de til én af dem.

Den, som man havde valgt til at være vor vejviser, tog faklen og lyste for os.

Jeg fulgte dem.

En af dem bød mig sin arm for at understøtte mig.

"Tak," svarede jeg, "jeg er stærk."

Jeg følte virkelig ingen træthed; jeg tror, jeg kunne have gået således til verdens ende.

Vi tilbagelagde vel henved tre hundrede skridt; ved hvert tiende lå der et lig, ved hvert lig ville jeg standse for at se, om det var Dem; men soldaterne fremskyndede hver gang mine skridt med ordene: "Det er ikke her, madame!"

Endelig kom vi til en hulvej, der var omgivet af nogle olivenbuske; en bæk slyngede sig igennem denne.

"Det er her," sagde soldaterne.

Jeg fo'r mig med hånden over panden; jeg vaklede og følte mig nær ved at besvime.

Vi begyndte at lede fra de højere liggende skråninger. Her lå vel ti à tolv lig; jeg tog faklen fra den soldat, der bar den, og holdt den ned mod jorden.

Jeg undersøgte ligene, det ene efter det andet; to lå med ansigtet mod jorden. Den ene var en officer, han havde sort hår ligesom De; jeg lod ham vende om på ryggen, jeg strøg hans hår til side fra ansigtet: det var ikke Dem.

Pludselig udstødte jeg et skrig. Jeg bukkede mig ned; jeg havde genkendt Deres hat; jeg tog den op; fjerene var de samme, som jeg selv havde fæstet på den; jeg kunne umuligt tage fejl.

Det var der, De var faldet; men var De faldet død eller såret? Det var spørgsmålet.

Soldaterne, som ledsagede mig, talte sagte sammen. Jeg så en af dem strække sin hånd ned mod bækken.

"Hvad siger I?" spurgte jeg dem.

"Vi siger, madame," svarede den, der havde udstrakt sin arm, "at når man er såret, især af et skud, plages man af tørst. Hvis greven af Moret blot er blevet såret, har han måske slæbt sig ned til bækken, der gennemstrømmer denne hulvej, for at drikke."

"O, der er håb endnu!" råbte jeg. "Kom!"

Og jeg ilede gennem oliventræerne. Det var en stejl skrænt. Jeg mærkede det ikke. Da Ceres, med faklen i hånden, ledte efter den forsvundne Proserpina, var hendes skridt vist ikke hurtigere end mine, skønt hun var en gudinde.

I næste øjeblik stod jeg ved bredden af bækken. To eller tre sårede havde virkelig opbudt deres sidste anstrengelser for at nå den. En havde udåndet undervejs. Den anden havde nået den med hånden, men uden at kunne føre denne til munden. Den tredje lå med hovedet i selve bækken og var død drikkende.

En af disse tre udstødte et suk.

Jeg skyndte mig hen til ham. Det var den mand, der havde nået vandet med hånden, men ikke formået at trække den tilbage. Han var besvimet.

Nattekulden eller et Himlens underværk gengav ham bevidstheden. Jeg lagde mig på knæ, jeg belyste hans ansigt med min fakkel, jeg udstødte et skrig.

Det var Deres våbendrager, Armand.

Ved dette skrig åbnede han øjnene og betragtede mig med en forvildet mine.

Han genkendte mig ikke.

"Vand!" stønnede han.

Jeg fyldte Deres hat med vand og ville række ham det. En af soldaterne standsede mig.

"Giv ham det ikke endnu," hviskede han mig i øret, "man dør ofte straks efter, at man har drukket."

"Vand!" gentog den døende.

"Ja," svarede jeg, "vand skal du få; men sig mig, hvad der er blevet af din herre, greven af Moret?"

Han betragtede mig nøjere end hidtil, og nu genkendte han mig.

"Mademoiselle de Lautrec!" mumlede han.

"Ja, det er mig, Armand; det er mig, der leder efter din herre," sagde jeg. "Hvor er han? Hvor er han?"

"Vand!" gentog den sårede med døende stemme.

Jeg erindrede nu, at jeg havde en flakon med styrkende dråber i min lomme. Jeg kom nogle dråber fra den på hans læber.

Dette syntes at oplive ham lidt.

"For Himlens skyld, hvor er han?" spurgte jeg.

"Jeg ved ikke," svarede han.

"Har du set ham falde?"

"Ja."

"Død eller såret?"

"Såret."

"Hvad er der blevet af ham?"

"Man bar ham bort."

"Ad hvilken kant?"

"Ad Fondeillekanten."

"Var det kongens eller herr de Montmorencys folk?"

"Montmorencys."

"Og så?"

"Jeg ved intet mere. Jeg blev selv såret; min hest blev dræbt; jeg faldt. Ved nattens frembrud slæbte jeg mig herned, for jeg tørstede. Da jeg kom til bækken, besvimede jeg, uden at kunne slukke min tørst. Vand! Vand!"

"Giv ham det nu," sagde soldaten, "han har sagt alt, hvad han ved."

Soldaterne løftede hans hoved i vejret; jeg holdt hatten for hans mund. Han drak begærligt tre eller fire drag, derpå sank han tilbage, udstødte et suk og strakte lemmerne stift ud.

Han var død.

"De ser, De handlede klogt i at lade ham tale, inden han drak," bemærkede soldaten, idet han slap den stakkels Armands hoved, som faldt tungt til jorden.

Jeg blev stående et øjeblik ubevægelig og vred mine hænder.

"Hvad er der at gøre, madame?" spurgte gartneren.

"Ved du, hvor Fondeille er?" sagde jeg.

"Ja."

"Så går vi til Fondeille."

Jeg vendte mig derpå til soldaterne.

"Hvem går med mig?" spurgte jeg dem.

"Jeg," svarede de alle tre.

"Kom da!"

Vi klatrede op ad hulvejens skråning og steg derpå ned på sletten.

En officer gjorde sin runde i spidsen for en halv snes soldater; mine ledsagere så på hinanden og talte sagte sammen.

"Hvad er det, I hvisker om?" spurgte jeg.

"Madame," svarede den ene, "her er en officer, som muligvis vil kunne give Dem bedre besked."

"Hvem?"

"Han der!"

Og han pegede på den kaptajn, der anførte runden.

"Og hvorfor skulle han kunne vide mere end I?"

"Fordi det netop var ham, der kæmpede med greven."

"Så lad os gå hen til ham!"

Og jeg gjorde nogle hastige skridt hen imod den betegnede officer.

En soldat standsede mig.

"Betænk Dem!" sagde han. – "Det kunne være, at ..."

"Hvorfor standser De mig?" spurgte jeg.

"De vil absolut og for enhver pris have nøjere oplysninger?" sagde soldaten.

"Hvor kan De spørge om det?"

"Hvem det end er, der giver Dem dem?"

"Ja!"

"Så skal jeg kalde på kaptajnen."

Han nærmede sig denne.

"Kaptajn Biteran!" råbte han.

Officeren standsede og søgte at gennemtrænge mørket med sit blik.

"Hvem kalder!" råbte han derpå.

"Man ønsker at tale med Dem, kaptajn."

"Hvem?"

"En dame."

"En dame? På denne tid? Her på valpladsen?"

"Hvorfor ikke, min herre, når denne dame er kommet her for at lede efter den, hun elsker, for at pleje ham, hvis han kun er såret, for at begrave ham, hvis han er død?"

Officeren nærmede sig; det var en mand på henved tredive år. Da han fik øje på mig, tog han sin hat af, og jeg så et blidt, distingveret ansigt, omgivet af blonde lokker.

"Hvem leder De efter, madame?" spurgte han.

"Efter Antoine de Bourbon, greve af Moret," svarede jeg.

Officeren betragtede mig med stigende opmærksomhed.

Han blegnede let og gentog derpå med bævende stemme:

"Greven af Moret? De søger greven af Moret?"

"Ja, netop ham. Disse brave folk har fortalt mig, at ingen kan give pålideligere oplysninger om, hvad der er blevet af ham, end

De."

Han så på soldaterne, og øjnene lynede under de rynkede bryn.

"Det lader til, kaptajn," sagde en af dem, "at denne dame er hans forlovede, og hun vil vide, om og hvor hun kan finde ham igen."

"Min herre, for Himlens skyld, tal!" råbte jeg, "De har set greven af Moret, De ved noget om ham; sig mig, hvad De ved!"

"Madame, hvad jeg ved, er dette: Man afsendte mig med et kompagni af de lette ryttere for at dække det baghold, der lå i hulvejen derhenne; efter at have fyret, skulle vi trække os tilbage for at lokke fjenden derind. Greven af Moret, der som en begynder ville vise sit mod, angreb os forvovent og begyndte kampen med at affyre en pistol på ... nå, jeg indser ikke, hvorfor jeg skulle lyve, madame ... ved at affyre en pistol på mig. Kuglen rev fjeren af min hat. Jeg riposterede, og var så ulykkelig at sigte bedre."

Jeg udstødte et rædselsskrig.

"Det var Dem?" udbrød jeg og fo'r et skridt tilbage.

"Madame," svarede kaptajnen, "kampen gik ærligt til. Jeg troede kun at have at bestille med en simpel officer i marskal-hertugens armé. Havde jeg vidst, at den, der angreb mig, var en prins, og at denne prins var en søn af Henrik den Fjerde, ville jeg sandelig hellere have stillet mit liv til hans rådighed end tragtet efter hans. Men først, da han faldt, hørte jeg ham råbe: 'Til hjælp, Bourbon!' og da anede det mig, at der var sket en stor ulykke."

"O, det må De nok sige!" jamrede jeg. "Er han da død?"

"Jeg ved det ikke, madame; for i samme øjeblik begyndte musketilden. Mine ryttere trak sig tilbage, ifølge den befaling, de havde fået. Jeg fulgte dem, og jeg så, at man bar greven bort, blødende og uden hat."

"O, hans hat ... her er den!"

Og jeg trykkede den lidenskabeligt til mine læber.

"Madame," sagde kaptajnen med en smerte, som ikke var forstilt, "befal over mig! Hvorledes kan jeg, efter at have forvoldt en så stor ulykke, jeg vil ikke sige udsone den, men være Dem til nytte ved Deres efterforskninger? Sig det, og jeg vil gøre alt i verden for at stå Dem bi."

"Tak, min herre," svarede jeg og søgte at genvinde herredømmet over mig selv – "De kan ikke gøre andet for mig end betegne mig den retning, i hvilken man bar greven bort."

"Det var henad Fondeillekanten til, madame, men tag for større sikkerheds skyld den vej til højre, som De vil støde på i hundrede skridts afstand herfra, og følg den en fjerdingvej; De vil da komme til et hus, hvor De kan erkyndige Dem nøjere."

"Det er godt. Har du hørt det?" spurgte jeg gartneren.

"Ja, madame."

"Lad os da skynde os!"

"Jeg ville kunne tilbyde Dem heste, madame," bemærkede officeren frygtsomt.

"Tak, min herre," svarede jeg, "jeg har spurgt Dem om alt, hvad jeg ønskede at vide, og De har vist mig alle de tjenester, De kan vise mig."

Jeg uddelte en håndfuld louisdorer blandt soldaterne.

To fjernede sig, men den tredje var fast bestemt på at ville ledsage mig til det betegnede hus.

Jeg gik rask til i retning af dette hus. Dog kunne jeg ikke modstå min lyst til at vende mig om endnu en gang for at sige den af Deres blod helligede jordbund det sidste farvel; og jeg så da kaptajnen stå ubevægelig på samme plet, hvor jeg havde forladt ham, stirrende efter mig som et menneske, der pludselig er blevet slået af lamhed.

Vi ankom til huset. Mange lig lå spredte hist og her på vejen; men jeg var allerede vant til dette skuespil, og jeg vandrede med faste skridt gennem det blodige græs, der næsten gik mig helt op til knæet.

Vi nåede huset. Det var opfyldt med sårede af begge partier, der lå på gulvet, som man havde dækket med halm. Jeg vovede mig ind i dette smertens asyl; jeg udfrittede de døende med ord, som jeg havde udfrittet de døde med øjnene; og på min indstændige bøn rejste en af dem sig op på albuen.

"Greven af Moret?" sagde han, "jeg så ham komme forbi mig i Monsieurs vogn."

"Død eller såret?" spurgte jeg.

"Såret," svarede den døende, "- men han var ligesom jeg; han var allerede så godt som død."

"Min Gud!" udbrød jeg. "Og hvor bragte man ham hen?"

"Det ved jeg ikke; jeg hørte ham kun udtale et navn."

"Hvilket?"

"Madame de Ventadour; og vognen bøjede af fra landevejen."

"Jeg forstår ... han har ladet sig bringe til madame de Ventadour i abbediet Prouille. Tak, min ven!"

Jeg efterlod nogle louisdorer hos soldaten og sagde til gartneren, idet jeg forlod huset: "Til abbediet Prouille."

Dette abbedi lå næsten to mil fra det sted, hvor vi befandt os. Gartnerens hest var styrtet af mathed; jeg havde forladt min på valpladsen. Det var ikke muligt at skaffe en vogn til veje, ikke en gang en karre. Forresten ville alle bestræbelser i så henseende have taget tid. Jeg følte ingen træthed; vi begav os afsted til fods.

Næppe havde vi tilbagelagt en fjerdingvej, førend regnen begyndte at styrte ned, og uvejret brød nu løs for alvor. Men jeg tænkte kun på Dem, jeg følte ikke regnen, jeg hørte ikke tordenbragene; jeg fortsatte min vej gennem de vandstrømme, der beskyllede mine fødder, ved skinnet af lysene, der af og til oplyste landskabet, så man kunne se det som ved højlys dag. Vi kom forbi en stor eg. Gartneren bønfaldt mig om at søge ly derunder og under dette ly vente, til uvejret lagde sig; jeg rystede på hovedet og vedblev at gå, uden at svare ham. Et minut efter slog et lyn ned i egen, søndersplittede den og fortærede levningerne.

Jeg lod mig nøje med at pege med hånden på dens ruiner.

"Det er sandt, madame," sagde gartneren. "Himlen beskytter Dem, og siden Gud giver Dem kraft, så lad os trøstigt gå videre."

Vi vandrede endnu henved en time. Da viste lynilden os abbediet, målet for vor vandring. Jeg fordoblede mine skridt, og vi nåede det.

Alle sov i abbediet, eller lod som de sov. Siden den tid har jeg altid mistroet denne dybe søvn, der er så ejendommelig hos et klosters beboere.

Endelig lukkede man op, men med tusinde forsigtighedsregler. Da man hørte os banke, frygtede man uden

tvivl for et besøg af en omstrejfende troppeafdeling eller røverbande. Jeg skyndte mig at nævne mit navn og erkyndigede mig straks om Dem.

Portnersken vidste ikke, hvad jeg mente, hun påstod, at hun ikke havde set Dem, at hun ikke en gang vidste, De var blevet såret.

Jeg bad om at få madame de Ventadour i tale.

Man førte mig ind til hende.

Jeg fandt hende påklædt. Ved lyden af vor banken havde hun, da hun ikke vidste, hvad det havde at betyde, ilsomt klædt sig på. Jeg troede at bemærke, at hun var bleg og skælvede.

Som grund til denne bleghed og denne skælven anførte hun sin frygt for, at de bankende måske kunne have været soldater med slette hensigter.

Jeg beroligede hende; jeg fortalte, hvorledes jeg var brudt op fra Saint-Pont, hvorledes jeg var ankommet til valpladsen, hvorledes jeg havde fundet det sted, hvor De var faldet. Jeg viste hende Deres hat, som jeg endnu stedse holdt krampagtigt i hånden. Jeg meddelte hende de oplysninger, den døende havde givet mig, og jeg endte med at besværge hende om for Himlens skyld at sige mig, hvad hun vidste om Dem.

Hun svarede, at man formodentlig havde ført mig bag lyset, eller også at vognen, efter at være slået ind på vejen til klostret, havde forvildet sig på en af de stier til højre eller venstre, der stødte til denne vej. Hvad hende angik, havde hun ikke set Dem, ikke en gang hørt tale om Dem.

Jeg lod mine arme synke og lagde mig på en hvilesofa, der stod i værelset; mine kræfter havde forladt mig med håbet.

Abbedissen kaldte på sine piger, man aftog mine klæder, som regnen havde klæbet fast til mig; mine sko var blevet siddende i dyndet, og jeg havde, uden at mærke det, tilbagelagt mere end en mil med blottede fødder. Man bragte et bad, hvori man lagde mig og hvori jeg faldt i en slags dvale, der lignede en afmagt.

Jeg kom til mig selv igen, da jeg hørte tale om, at man havde set en vogn slå ind på vejen til Mazères. Jeg spurgte mig for; man havde denne efterretning fra en bonde, som havde bragt mælk til klosteret om aftenen.

Abbedissen tilbød mig sit eget køretøj og sine egne heste, da hun formodede, jeg ville fortsætte mine efterforskninger.

Jeg modtog tilbuddet.

Man bragte mig nu klæder; for da jeg så, det gryede ad dag, ville jeg ikke spilde et øjeblik; det var så meget rimeligere, at De havde ladet Dem bringe til Mazères, som Mazères var et befæstet slot, der efter sigende holdt med herr de Montmorency.

Madame de Ventadour gav mig sin egen kusk, og vi forlod klostret.

Vi erkyndigede os i Villeneuve-le-Comtat, i Payra, i Sainte-Lamette; man havde ikke alene ikke set Dem, men man vidste ikke en gang i disse tre landsbyer, at slaget ved Castelnaudary havde fundet sted.

Ikke desto mindre fortsatte vi vor vej til Mazères. Der måtte efterretningerne blive mere bestemte; portene var bevogtede; de, der bevogtede dem, holdt med herr de Montmorency: de havde altså ingen grund til at holde greven af Morets nærværelse blandt dem hemmelig.

Vi ankom til portene; man havde ingen vogn set; man vidste ikke, at greven af Moret var såret; vi var de første, der bragte efterretningen om slaget ved Castelnaudary.

Vi fik snart beviser på, at dette svar var sandt; for en officer kom sprængende med slappe tøjler for at overbringe den melding fra Monsieur, at herr de Montmorency var taget til fange, at hr. de Rieux var såret – kort sagt, at alt var tabt, og at enhver måtte sørge for sig selv.

Fra nu af beskæftigede man sig ikke længere med os; man svarede ikke engang på vore spørgsmål.

Jeg havde nu ganske tabt sporet; vi gav os til at lede på lykke og fromme; vi omtrak begivenhedernes skueplads med en stor kreds, som jægerne gør, når de driver vildtet op. Vi kom til Belpech, Cahusac, Faujaux, Alzonnet, Conques, Peyrac; på intet af disse steder fandtes spor af Deres gennemfart; det var imellem Fondeille og abbediet, at Deres vogn var forsvundet som en vision.

I Peyrac fandt jeg vor hushovmester fra Valence. Min fader havde ladet ham vide, at han ville tilbringe to eller tre måneder på slottet. Man havde da givet sig til at lede efter mig; man bønfaldt mig om at komme hjem.

Jeg havde i de tre uger, jeg havde flakket om, mistet alt håb om at finde Dem. Jeg vendte tilbage til slottet.

Min fader kom dagen efter. Han fandt mig døende.

Alle i slottet havde mig så kær, at et ord fra hushovmesteren var nok til at få dem til at tie om min rejse.

Min fader kom op til mig og satte sig ved min seng. Han var en alvorlig og streng mand, som De ved. Jeg havde talt til ham om min kærlighed til Dem, om Deres løfte: at blive min gemal.

Æren ved en sådan forbindelse var så stor, at han burde have opgivet sin yndlingsplan, den at forene mig med vicomten af Pontis, hans gamle vens søn. Men da De var død, dukkede denne plan på ny op i hans ånd med fornyet styrke og virkelighed.

Desuden havde Ludvig den Trettende talt til ham om denne hans datters kærlighed til en rebel. Ludvig den Trettende var så meget mere forbitret på Dem, som De var hans broder. Alle Deres ejendomme var blevet konfiskeret; og hvis man ikke havde antaget Dem for død, ville man, skønt De var en kongesøn, have anlagt proces imod Dem, som imod herr de Montmorency.

Det var altså en lykke, at De var død på valpladsen. Den kaptajn, som jeg havde set, som jeg havde udfrittet, denne morder, som jeg havde forbandet, og hvis blege ansigt mere end en gang havde foresvævet mig i mine drømme, denne morder havde frelst Dem fra skafottet. Jeg lyttede sørgmodigt og mørkt til min fader; jeg vidste forud, han havde taget sin beslutning. Greven af Pontis, der havde kæmpet i marskallen af Schombergs armé, stod i stor gunst. Min fader ville have kongen og kardinalen på sin side imod mig.

Men jeg tog også *min* beslutning.

Jeg bad min fader om tre måneders frist, idet jeg forpligtede mig til, hvis jeg intet hørte fra Dem i løbet af disse tre måneder, eller hvis Deres død bekræftede sig, at følge vicomten af Pontis til alteret.

Den 30. oktober blev herr de Montmorency henrettet.

Da velsignede jeg næsten Deres morder; for hvis jeg havde vidst, at De skulle lide alt, hvad den stakkels hertug led, ville det

have været min død.

Men nu kunne jeg ikke tvivle mere. Alle sagde, at De var død. Jeg var enke, uden at have været ægtefælle.

De tre måneder randt hen, den sidste dag i den tredje måned indfandt min fader sig på slottet med vicomten af Pontis.

Jeg kendte min faders punktlighed, og jeg ville ikke lade ham vente.

Han fandt mig brudeklædt.

Klokken slog elleve, præsten ventede os i kirken; jeg rejste mig og støttede min arm på min faders.

Greven af Pontis gik bagefter os med sin søn.

Fem eller seks fælles venner, nogle bekendte og tjenere ledsagede os.

Vi begav os til kirken.

Min fader talte ikke til mig; han betragtede mig blot og var synligt forbavset over at finde mig så rolig.

Ligesom de martyrers, der vandrer til døden, opklaredes også mit ansigt mere og mere, jo nærmere jeg kom retterstedet.

Da jeg trådte ind i kirken, var jeg bleg, men jeg smilede; ligesom den skibbrudne, der er blevet omtumlet af stormen, så jeg havn.

Præsten ventede os ved alteret; vi nærmede os og lagde os på knæ. Jeg havde et øjeblik frygtet for, at kræfterne skulle svigte mig, når vi kom så vidt.

Jeg takkede Herren af hele min sjæl. Kraften var i mig.

Præsten spurgte hr. de Pontis, om han tog mig til gemalinde.

"Ja," svarede hr. de Pontis.

Derpå spurgte han mig, om jeg tog hr. de Pontis til gemal.

"Min gemal i denne verden og i den anden," svarede jeg, "er min guddommelige frelser Jesus, og jeg vil aldrig have nogen anden."

Jeg udtalte dette svar med en så rolig og fast stemme, at tilhørerne ikke kunne gå glip af et eneste ord.

Hr. de Pontis betragtede mig med en forfærdet mine, som om jeg var blevet vanvittig.

Min fader gjorde et skridt fremad.

Men jeg trådte ind igennem gitteret, der skilte mig fra alteret.

"Fra dette øjeblik af," råbte jeg og løftede mine arme mod himlen, "tilhører jeg Gud, og ingen har ret til at gøre fordring på mig uden Gud."

"Isabelle!" råbte min fader, "vover du at miskende min myndighed?"

"Der gives en højere og helligere myndighed end din, min fader," svarede jeg ærbødigt, "det er dens, der har ladet mig finde troen på ulykkens sti. Min fader, jeg er ikke mere af den jordiske verden; bed for mig; jeg skal bede for eder alle."

Min fader ville nu også skride gennem gitteret, for at rive mig bort fra alteret; men præsten udstrakte begge sine arme imod ham.

"Ve den," sagde han, "der fremtvinger klosterløftet; men ve også den, der søger at forhindre det! Denne unge pige har indviet sig til Gud, jeg modtager hende i Guds hus, som i et helligt asyl, hvorfra ingen, ikke engang hendes fader, har ret til at bortføre hende med magt."

Min fader ville måske ikke have ladet sig skræmme af denne trussel, men greven af Pontis drog ham bort med sig. Vicomten

og de andre tilstedeværende fulgte de to gamle mænd, og døren lukkede sig efter dem.

Præsten spurgte, hvor jeg ville begive mig hen. Jeg lod mig føre til ursulerindernes kloster.

Min fader rejste øjeblikkelig til Paris, hvor kardinalen var. Men alt, hvad han kunne erholde af kardinalen, var, at jeg ikke måtte aflægge klosterløftet før efter et års forløb.

Året randt hen, og da det var til ende, tog jeg sløret.

Det er fire år siden.

I fire år er der ikke gået en eneste dag, uden at jeg har bedt for Dem og kysset fjerene på den hat, jeg fandt på valpladsen ved Castelnaudary – den eneste relikvie, jeg havde tilbage af Dem.

Nu ved De alt.

Tal nu De! Fortæl mig alt omstændeligt; sig mig ved hvilket underværk De er i live, hvor De er, og hvor jeg kan se Dem igen! Skynd Dem, skynd Dem, eller jeg bliver forrykt!

17. maj, klokken fire om morgenen.

Nittende brev

Klokken seks om morgenen,
umiddelbart efter at have
læst Deres brev.

Gud vendte sit ansigt bort fra os et øjeblik, og i dette øjeblik gik den onde engel hen over vore hoveder og berørte os.

Hør nu også De!

De ved, i hvilke forpligtelser jeg stod til min broder Gaston. Forresten troede jeg, at når jeg handlede for den ene, handlede jeg også for den anden. Ministeren syntes mig at tynge endnu mere på kongen end på os alle.

En sådan undertrykkelse var utålelig for Frankrigs sønner, og hvert øjeblik gjorde kardinalen vold på kongens vilje, benyttede hans segl, uden at rådføre sig med ham, og hans våben imod hans vilje. Han forødte seks gange mere i *sit* hus om dagen, end alle Henrik den Fjerdes sønner, den, der sad på tronen, indbefattet, forødte i deres. Og mens han alene havde opslugt mere end to hundrede millioner, havde næppe en tredjedel af Frankrigs indbyggere sædvanligt brød; den anden tredjedel fodrede sig, lig en hjord urene dyr, med agern og olden.

Han havde lige så mange fæstninger og faste pladser i kongeriget som kongen. Han havde Brouage, Oleron, Rhé, Rochelle, Saumur, Angers, Brest, Amboise, Havre, Pont-de-l'Arche og Pointoise, så at han stod i nærheden af Paris' porte. Han var herre over provinsen og citadellet Verdun. Foruden de tropper, han benyttede i disse faste stæder, disse fæstninger og disse citadeller, havde han en søarmé. Han viste sig offentligt med en livgarde. Han holdt alle Frankrigs nøgler i sin hånd. Selv om hele Frankrig forenede sig imod ham, ville det ikke have formået at bringe en hær på benene, der kunne modstå hans. Fængslerne var blevet begravelser for kongens sande tjenere, og majestætsforbrydelse bestod ikke længere i at konspirere mod kongen eller hans stat, men i ikke at vise en blind iver og lydighed mod hans ministers vilje og hensigter.

Det måtte jeg sige Dem først og fremmest; for hvad jeg her har sagt, er min undskyldning for, at jeg forlod Dem og tog den

mands parti, der senere fornægtede os alle, døde og levende.

Det var den gamle marskal de Marillacs proces og henrettelse, der afgjorde alt. Jeg stod i brevveksling med min broder Gaston og med dronning Maria af Medicis, der altid havde haft en vis forkærlighed for mig. Jeg besluttede at knytte min skæbne til deres.

Mindes De min tungsindighed i den tid? Mindes De min bevægelse, min stemmes bæven, der truede med at gå over til hulken, da jeg sagde Dem, at min fremtid var mere uvis end det blads, der spirede frem på træet, ved hvis fod vi sad, og da jeg bad Dem om tre måneders frist, inden jeg kunne gøre Dem til min kone, idet jeg tilføjede, at mit livs lykkeligste dag ville være den, på hvilken jeg blev Deres ægtefælle?

Fra det øjeblik kendte jeg virkelig alle min broder Gastons planer, og jeg var mellemmanden mellem ham og den stakkels Montmorency.

De beder mig beskrive alt fuldstændigt. O, det er mig kun alt for magtpåliggende at retfærdiggøre mig i Deres øjne, til at jeg skulle glemme eller forbigå noget.

Vi skulle have spanierne og neapolitanerne med os. I det øjeblik Montmorency erklærede sig, viste neapolitanerne sig virkelig ved kysten af Narbonne; men de vovede ikke at lande. Hvad spanierne angik, kom de til Urgel, men de overskred ikke grænsen.

De så opstanden gribe om sig rundt omkring Dem; De hørte insurgenternes skrig fra Bognols, Lunel, Beaucaire og Alais. Jeg viste Dem en morgen, og det med beklemt hjerte, for jeg følte, at det var vor skilsmisse, jeg viste Dem en morgen et manifest, hvori min broder Gaston antog titel af kongerigets

generalløjtnant. Kort tid efter erfarede De af et brev fra kongen til Deres fader, hvori han befalede ham at komme til Paris, at Gaston var vendt tilbage til Frankrig med 1800 ryttere, at han havde afbrændt Dijons forstad, Saint-Nicholas, og de parlamentsmedlemmers huse, som havde dømt Marillac.

En dag fik også jeg et brev. Min broder skrev mig til fra Albi og opfordrede mig til at holde mit ord.

Det var den dag, da jeg tog afsked med Dem, den 14. august 1632, en skæbnesvanger dato, der står lige så dybt og med lige så mørke træk indgraveret i mit hjerte som i Deres.

O, alle de enkelte omstændigheder ved denne afrejse er fuldkommen sande. Skildringen af denne nat er kun alt for tro. Men jeg så Dem i længere tid, end De så mig. De stod på balkonen udenfor deres kammer, der var oplyst bagved Dem, hvorimod jeg trådte tilbage i en stedse mørkere horisont.

Endelig indtrådte det øjeblik, da jeg bøjede om et hjørne og ophørte at se Dem.

I dette øjeblik holdt jeg stille og spurgte mig selv, om det ikke ville være mig tjenligst at glemme alle aflagte løfter, alle påtagne forpligtelser, at opofre æren for kærligheden og vende tilbage til Dem.

Deres vindue lukkede sig, Deres lys sluktes; jeg troede det var en opfordring af Gud til at fortsætte min rejse; jeg gav min hest af sporerne, indhyllede mit hoved i min kappe og sprængte ud i horisontens mørke, mens jeg råbte til mig selv for at bedøve mig: Fremad! Fremad!

To dage efter var jeg i Albi hos min broder, som efterlod mig i denne by med fem hundrede polakker og marcherede mod Beziers.

Den 29. august sendte marskal-hertugen mig ordre til at støde til ham. Jeg brød op med mine fem hundrede mand og iværksatte forbindelsen med ham den 30. om aftenen.

Hele den næste dag hengik med gensidige meddelelser. Vi var blevet underrettet om, at herr de Schomberg marcherede mod Castelnaudary. Vi rettede også vor march derhen. Men herr de Schomberg kom os i forkøbet, bemægtigede sig endog et hus, der kun lå ti minutters vej fra os, og gjorde det til en hovedpost.

Dette skete den første september klokken otte om morgenen.

Marskal-hertugen erfarede, hvad der var foregået; han tog fem hundrede mand med sig, rekognoscerede Schombergs hær, og da han befandt sig i skudvidde fra nys omtalte hus, angreb han dem, der havde besat det; de forlod straks deres post.

Herr de Montmorency lagde halvandet hundrede mand i dette hus og kom tilbage, glad over dette første held.

Han fandt os forsamlet i det første hus i landsbyen, min broder Gaston, herr de Rieux, herr de Chaudebonne og mig.

Da trådte han hen til min broder og sagde:

"Monsieur, dette er den dag, da De vil besejre alle Deres fjender, den dag, da De vil genforene sønnen med moderen. Men," tilføjede han, idet han pegede på sit blottede og blodige sværd, "Deres glavind må i aften være, hvad mit er nu, rødt til håndfanget."

Min broder holder ikke af blottede sværd, mindst når de er blodige; han vendte sine øjne bort.

"Kan De da aldrig vænne Dem af med at prale, min herre?" sagde han, "De har længe lovet mig store sejre, men endnu ikke givet mig andet end forhåbninger."

"Sæt også," svarede marskallen, "at jeg, som De siger, kun har givet Dem forhåbninger, så gør jeg i hvert fald mere for Dem end Deres broder kongen; for i stedet for at give Dem forhåbninger, berøver han Dem dem, selv håbet om livet."

"O, min herre," sagde Gaston og trak på skuldrene, "tror De, at en præsumptiv tronarvings liv nogensinde svæver i fare? Der ske, hvad der vil, jeg er al tid vis på at få amnesti for mig selv og tre personer."

Marskallen smilede bittert og gik hen til os, uden at svare prinsen.

"Det begynder, som I hører," sagde han, "vor vens næse bløder allerede. Han taler om at liste sig derfra selvfjerde. Men hverken De, herr de Moret, eller De, herr de Rieux, eller jeg vil tjene ham til eskorte på den måde."

"Nej, aldrig!" svarede vi.

"Nuvel," vedblev marskallen, "slut jer da til mig; for vi må drive ham så vidt fremad i dag, at vi endelig får ham at se med kården i hånden."

I dette øjeblik meldte man os, at man så herr de Schombergs armé rykke ud af en skov og nærme sig os.

"Øjeblikket er kommet, mine herrer," sagde marskallen. "Hver på sin post!"

Vi havde en flod at sætte over på en lille bro; man kunne gøre os overgangen stridig; men ingen tænkte på det. Herr de Schombergs plan var tværtimod at lade os rykke frem til et baghold, som han havde lagt i hulvejen, hvor De fandt min stakkels væbner.

Da vi var kommet over broen, tog jeg min plads på venstre fløj, der var stillet under min kommando.

Jeg var, som man har sagt Dem, kun en begynder i felten. Jeg længtes efter at vise, at skønt jeg var af samme blod som Monsieur, var mit fyrigere end hans. Jeg så et detacheret korps lette ryttere, som jeg troede var afskåret, og jeg angreb det.

Jeg havde navnlig lagt mærke til den officer, De traf på om aftenen efter slaget.

Han lod til at være en modig kavaler, rolig i ilden, som om han havde været på en parade. Jeg sprængte lige imod ham og affyrede en pistol; kuglen rev fjeren af hans hat. Han riposterede. Jeg følte ligesom et næveslag på min venstre side; jeg fo'r mig med hånden ned til stedet, uden at vide, hvad det var, og trak den tilbage dækket med blod. I samme øjeblik gik der ligesom en rød sky forbi mine øjne; uden at jeg følte nogen egentlig smerte; jorden drejede sig rundt omkring mig. Min hest gjorde en bevægelse, som jeg hverken havde kraft til at kue eller følge. Jeg følte, at jeg gled ned af sadlen. Jeg råbte: "Til hjælp, Bourbon!" og besvimede, idet jeg tænkte på Dem.

Da jeg lukkede øjnene, forekom det mig, at jeg hørte en levende geværild og så et flammehav oprulle sig for mig.

Mine polakker bar mig sandsynligvis bort; for fra dette øjeblik til det, da jeg atter kom til mig selv i min broders vogn, henved en halv mil derfra, havde jeg ingen bevidsthed om, hvad der foregik med mig.

Frygtelige smerter vakte mig til live igen. Jeg åbnede øjnene; jeg så en stor skare mennesker, som trængte sig nysgerrigt om min vogn og talte ivrigt sammen. Jeg hørte, at talen var om, hvor de skulle bringe mig hen. Jeg huskede nu, at en søster til herr de Ventadour, en af mine gode venner, måtte være abbedisse i et nærliggende kloster; jeg opbød alle mine kræfter

for at række hovedet ud igennem vogndøren, og gav befaling til at bringe mig til madame de Ventadour.

De ser, at Deres hengivenhed ledte Dem på det rette spor, og det var ikke Deres skyld, at De ikke fandt mig.

Smerten havde revet mig ud af min afmagt og bevirkede en ny. Jeg ved ikke, hvem der påtog sig at indføre mig hos madame de Ventadour, men da jeg vågnede, lå jeg i en fortræffelig seng, skønt i en underjordisk hvælving. Ved den ene side af sengen stod klostrets læge og ved den anden en person, som hviskede til mig, da jeg åbnede øjnene:

"Sig ikke, hvem De er!"

Ligesom De havde været min sidste erindring, således var De min første tanke. Jeg så mig om til alle sider i håb om at finde Dem. Jeg så kun fremmede ansigter, blandt dem en mand med opsmøgede ærmer og blodige hænder. Det var lægen, der havde forbundet mig.

Jeg lukkede øjnene igen.

Den nat var det, De ankom til abbediet, hvor man af frygt for den almægtige kardinal svarede Dem, som man gjorde.

De vidste derfor ikke, at jeg levede; jeg var lige så uvidende om, at De var kommet. Vi havde næsten berørt hinanden uden at se hinanden.

Jeg havde ingen bevidsthed om, hvad der foregik i de fjorten dage, der nu påfulgte. Det var ingen bedring, det var en standsning ved dødens porte.

Endelig sejrede min ungdom og min stærke natur; jeg følte en vis kølig friskhed udbrede sig i mine matte, stivnede lemmer, og fra dette øjeblik af erklærede lægen mig for reddet.

Men på hvilken betingelse! Jeg måtte ikke tale, jeg måtte ikke forlade min seng, jeg måtte ingen del tage i det ydre liv; jeg kunne kun leve på det vilkår, at jeg tilbragte en måned eller seks uger uden at leve.

Det var i den mellemtid, marskal-hertugen blev dømt og henrettet. Denne henrettelse fordoblede de stakkels nonners angst, der havde skænket mig gæstfrihed. Der var heller ingen tvivl om, at jeg, hvis man erfarede min tilværelse, ville blive behandlet ligesom herr de Montmorency, skønt jeg var en prins af blodet. Var Montmorency ikke beslægtet med Maria af Medicis?

Det blev da besluttet, at jeg skulle være død, og alle de stemmer, i hvis interesse det lå, at man troede det, udbredte dette rygte.

Efter to måneders forløb kunne jeg stå op. Hidtil havde jeg ligget skjult i klostrets underjordiske hvælvinger; til min fuldkomne helbredelse fordredes frisk luft. Vi var i november måned, men Languedocs milde vinter tillod mig at tilbringe en time af og til om natten i det frie. Disse timer blev tilbragt i klosterhaven.

Med tanken, med følelsen – jeg vil ikke sige med kraften, for jeg var endnu så svag, at jeg hverken kunne stige op eller ned af trapperne uden hjælp – var også hele min kærlighed til Dem vendt tilbage. Jeg talte kun om Dem, længtes kun efter Dem. Så snart jeg kunne holde en pen, fordrede jeg tilladelse til at skrive Dem til. Man bevilgede mit forlangende, man lod et bud afgå; men da skrivelsen ville åbenbare min tilværelse, og denne tilværelse i madame de Ventadours ængstede fantasi var forfølgelse, fængsel og måske døden, opholdt buddet sig i

nærheden og kom efter tolv til fjorten dages forløb tilbage med den besked, at Deres fader havde taget Dem med til Paris, og at brevet var blevet afleveret til den af Deres damer, der syntes at være den pålideligste.

Nu blev jeg roligere; jeg stolede på, at Deres kærlighed ikke ville lade mig vente ret længe på svar.

En måned forløb under denne venten; hver dag bibragte min tillid til Dem et nyt stød og medtog en trevl af mit håb.

Tre måneder var allerede henrundet. Jeg ville have alt at vide, hvad der kunne interessere mig. Såret i begyndelsen af det slag, jeg selv havde påbegyndt, kendte jeg ikke dets udfald. Man betænkte sig på at give mig de forlangte oplysninger. Jeg truede med at ville indhente dem selv; da meddelte man mig alt; da erfarede jeg nederlaget, Gastons flugt og udsoning med kongen – selvfjerde, som han havde sagt, Montmorencys proces og død, mine ejendommes konfiskation, fortabelsen af min rang og mine værdigheder.

Jeg modtog alle disse efterretninger med større styrke, end man havde ventet. Marskallens død var vel et hårdt slag, men efter herr de Marillacs henrettelse havde Montmorency og jeg ofte forudset den samme skæbne både for ham og mig. Hvad tabet af min rang, mine værdigheder og min formue angik, bar jeg det med et ringeagtende smil. Menneskene havde berøvet mig alt, hvad menneskene kunne give; men de havde været nødt til at lade mig beholde, hvad der kom fra Gud, Deres kærlighed.

Fra det øjeblik var Deres kærlighed derfor også mit livs eneste håb. Det var den eneste stjerne, der tindrede på fremtidens himmel, en himmel, der var blevet lige så mørk, som fortidens havde været lys.

Mit bud havde ikke fundet Dem; jeg besluttede at være mit eget bud. Deres svar havde ikke nået mig; jeg besluttede at hente det selv.

Det var forresten ingen let sag at komme ud af klosteret. Man bevogtede mig, af frygt for, at jeg skulle blive set og genkendt. Jeg talte ikke derfor om at komme ud af klosteret, men om at forlade Frankrig.

Dette forslag var det behageligste, jeg kunne gøre den gode abbedisse. Det blev aftalt, at man skulle træffe en overenskomst med nogle fiskere om, at jeg skulle tage til Narbonne og indskibe mig derfra. Rejsen fra abbediet til Narbonne skulle jeg tilbagelægge i abbedissens vogn, forklædt som en gejstlig.

Alle mennesker var i øvrigt så overbeviste om min død, at det ikke var rimeligt, at jeg ville blive genkendt i denne egn, hvor jeg aldrig havde været før.

Den gode abbedisse stillede sit pengeforråd til min disposition, men jeg takkede hende; jeg havde to hundrede louisdorer hos mig, da jeg blev såret, og dem havde man fundet i god behold i min pung; desuden havde jeg for henved ti tusinde livres i ringe og smykker.

De var rig; hvorfor behøvede jeg da også at være det?

I begyndelsen af januar måned forlod jeg abbediet, opfyldt med erkendtlighed for den gæstfrihed, man havde vist mig. Ak, jeg vidste ikke, at denne gæstfrihed skulle købes så dyrt!

Jeg havde otteogtyve mile til Narbonne, og jeg følte mig så svag, at vi måtte indskrænke os til små dagsrejser. Jeg overdrev måske også min svaghed lidt, for at man skulle fatte mindre mistro til mig.

Den første dag overnattede vi i Villepinte, den anden i Barbeira, den tredje i Narben.

Allerede den anden morgen afsluttede jeg en handel om at blive befordret til Marseille. Jeg var en brystsvag prælat, som man havde anbefalet luften i Nizza eller Hyéres.

Jeg hvilede mig ud en dag i Narbonne og indskibede mig næste morgen. Vinden var særdeles god, og otteogfyrretyve timer efter befandt jeg mig i Marseille.

Her betalte jeg søfolkene, sendte de to tjenere tilbage, der havde ledsaget mig fra abbediet, og var nu atter min egen herre.

Jeg akkorderede straks om en befordring til Avignon og derfra videre op ad Rhonefloden til Valence.

Da mit kavaleragtige udseende kunne forråde mig, anskaffede jeg mig en uniform lig den, officererne ved kardinalens garde bærer. I denne uniform var jeg vis på ikke at blive foruroliget.

Jeg rejste fra Marseille til Avignon på tre dage. I Avignon betroede jeg mig, da vinden kom fra havet og skibsfarten følgelig var god, til Rhonefloden, og når vi manglede vind, spændte vi heste for vort fartøj og blev trukket videre ved hjælp af tove.

Ved daggry skimtede jeg Deres slot i det fjerne. Der var De; der ventede De på mig; i det mindste var det der, jeg ville få efterretninger om Dem, hvis det var sandt, hvad man havde sagt mig, at Deres fader havde taget Dem med sig til Paris.

Jeg ville lade mig sætte i land; denne bark bevægede sig så langsomt! Jeg var desværre for svag endnu.

O, havde jeg blot vundet en time! Havde jeg blot fået Dem i tale! Men således skulle det ikke være; vi var fordømte.

Endelig kunne jeg ikke holde det ud mere. Jeg landede en halv mil fra Valence. Jeg kunne endnu ikke gå hurtigt; men min hurtighed overgik dog langt barkens.

Desuden havde håbet om at gense Dem næsten gengivet mig alle mine kræfter. Jeg havde allerede længe set Deres balkon, den, hvorfra De vinkede mig Deres farvel; men nu var balkonen tom og vinduesjalousierne trukket for. I hele dette slots udseende, som jeg havde følt en så mægtig længsel efter at se igen, lå noget mørkt, noget tomt, som gennemisnede mig.

Pludselig så jeg hovedporten åbne sig og en procession komme ud, som tog retningen mod byen og forsvandt.

Jeg var endnu vel en halv fjerdingvej borte; jeg tørrede sveden af min pande og fortsatte i fuldt løb.

Jeg mødte en tjener.

"Min ven," sagde jeg med halvkvalt stemme, "er det ikke længere mademoiselle Isabelle de Lautrec, der bebor dette slot?"

"Jo, min herr officer," svarede han, "endnu er det rigtignok mademoiselle Isabelle de Lautrec, men om en halv time vil man kalde hende ved et andet navn."

"Ved et andet navn! Hvad vil man da kalde hende?"

"Vicomtesse af Pontis."

"Hvorfor vicomtesse af Pontis?"

"Fordi hun om en halv time vil være gift med min herre, vicomten af Pontis."

Jeg følte, at jeg blev ligbleg; jeg skjulte mit ansigt i mit lommetørklæde.

"Denne procession," vedblev jeg, "som jeg før så komme fra slottet, var altså ..."

"Bryllupstoget, ja."

"Og i dette øjeblik?"

"I dette øjeblik er det i kirken."

"O, det er umuligt!"

"Umuligt!" gentog tjeneren. "Det er tidsnok endnu, hvis De vil forvisse Dem om det med egne øjne, min herr officer. Tag den korteste vej, og De vil være der næsten lige så hurtigt som optoget."

Jeg lod mig det ikke sige to gange, for jeg måtte for enhver pris forvisse mig om den græsselige virkelighed; jeg kunne ikke tro dette menneskes fortælling. Han måtte have en eller anden grund til at bilde mig denne frække løgn ind; men lyve gjorde han.

Jeg kendte Valence, da jeg havde boet i denne by i tre måneder; jeg skred hurtigt over broen, ilede ind i byen og valgte de smågader, gennem hvilke jeg kunne nå kirken ad den korteste vej. Desuden blev jeg vejledet af klokkeringningen.

Pladsen udenfor katedralkirken vrimlede af mennesker. Men trods klokkeklangen, trods den mængde, der bølgede på pladsen, kunne jeg ikke tro det. Jeg sagde til mig selv, at det var en anden, der gik til alteret. Jeg klyngede mig til den overbevisning, at tjeneren enten havde bedraget mig eller selv var fejl underrettet.

Og dog vovede jeg, da jeg blandede mig mellem mængden, ikke at spørge nogen.

Havde jeg ikke været klædt i kardinalgardens uniform, ville jeg aldrig have kunnet nå de første rækker, så stor var skaren.

Men alle gjorde plads for min uniform.

Da – o, endnu i dag behøver jeg hele min kraft for at gentage disse enkelte omstændigheder; i går, da jeg var uvidende om dens navn, der skrev mig til, ville jeg ikke have kunnet forny denne smerte, uden at oprive et dødeligt sår … O, De har kun lidt ved min død, men jeg har lidt ved Deres utroskab.

Tilgiv, tilgiv, Isabelle; nu ved jeg jo, at Deres utroskab kun var til i skinnet; men for mig ulykkelige var den til i virkeligheden.

Gennem en sky, lig den, der svævede for mine øjne, da jeg gled ned af min hest i slaget, så jeg Dem komme til syne. Det var den samme fornemmelse; men denne var smerteligere; for hvad jeg den første gang havde følt i siden, følte jeg nu i hjertet.

Jeg så Dem. De var bleg, men næsten smilende; De skred over pladsen med faste skridt og syntes at være utålmodig efter at komme ind i kirken.

Jeg fo'r mig med hånden over øjnene. Vaklende, stønnende, mumlede jeg med kvalt stemme, til stor forbavselse for de omstående.

"Min Gud, min Gud, det er ikke sandt … det er ikke hende … mine øjne, mine øren, alle mine sanser bedrager mig … hun, hun alene sviger mig ikke; hun er den eneste, der ikke *kan* svige mig!"

Men da De kom mig forbi i ti skridts afstand, forstummede jeg, i det visse håb, at De ikke ville betræde trappen, at De ville standse på vejen og råbe, at man brugte vold imod Dem, at De ville påberåbe Dem Deres oprigtige kærlighed og opfordre alle kvinder til at værne om den; og da ville jeg styrte frem, jeg ville vove mit liv for at sige: "Ja, jeg elsker hende; ja, hun elsker mig; ja, jeg er greven af Moret, død for hele verden, undtagen for

Isabelle af Lautrec, min brud i denne verden og i den anden … Plads for mig og min brud!"

Og i alles påsyn og til trods for alle ville jeg have ført Dem bort; for jeg følte en kæmpes styrke i min arm.

Ak, Isabelle, Isabelle! De forblev stum, De standsede ikke, De trådte ind i kirken. Et langt skrig, der for længst var begyndt i mit bryst, brød frem og sønderrev det, i det øjeblik, De forsvandt i indgangen, og inden man fik tid til at spørge mig om årsagen til dette skrig, havde jeg splittet massen ad, havde jeg trængt mig gennem vrimmelen og var forsvundet.

Jeg nåede flodbredden, jeg fandt min bark igen, jeg kastede mig ned midt imellem bådens besætning, fo'r mig med begge hænder gennem håret og skreg: "Isabelle! Isabelle!"

De overlod mig i nogen tid til min fortvivlelse. Derpå spurgte de mig, hvor jeg agtede mig hen.

Jeg pegede ned ad floden. De løste båden, og Rhonen bar os bort.

Hvad har jeg vel mere at sige! Jeg må tilvisse have levet i fire år siden den tid, siden De nu har genfundet mig levende og elskende. Men jeg har ikke eksisteret. Jeg har afventet udløbet af den termin, jeg havde fastsat, for at udtale klosterløftet. Dette tidspunkt har De nu fremskyndet, og jeg takker Dem for det. Nu da jeg ved, at De ikke har sveget mig, nu da jeg ved, at De endnu stedse elsker mig, bliver dette skridt mig lettere, og jeg går roligere til Gud.

Bed for Deres broder … Deres broder vil bede for Dem.

Klokken tre om eftermiddagen.

Tyvende brev

Klokken halv seks samme dag.

Hvad er det, De siger? Jeg forstår Dem ikke ret. De har fundet mig igen; De er vis på, at jeg ikke har sveget Dem; De er vis på, at jeg elsker Dem; og det, siger De, fremskynder udløbet af den termin, De har fastsat? Det gør Dem skridtet lettere? Og De går roligere til Gud?

O, Gud, nærer De endnu den ulykkelige idé at give afkald på verden?

Hør mig, Gud er ikke uretfærdig. Da jeg indviede mig til ham, skete det i overbevisningen om Deres død. De levede, Gud har ikke kunnet modtage et løfte, der blev afpresset fortvivlelsen, siden årsagen til denne fortvivlelse ikke var til. Derfor er jeg fri, fri trods mit løfte.

Ja, De har ret: vi berørte næsten hinanden et øjeblik i abbediet, og intet sagde os, at vi var hinanden så nær. Dog jo, jeg lyver, jeg er utaknemmelig mod mit eget hjerte. En stemme i mig råbte: Bliv her! Gå ikke! Han er her!

Ja, jeg indser det, hun må have skælvet for sig selv, den stakkels abbedisse, skælvet for, at hendes gæstfrihed skulle blive hendes undergang. O, hvorfor var det ikke mig, De søgte tilflugt hos! Jeg ville have været stolt af det hverv, Gud betroede mig, det hverv at frelse Henrik den Fjerdes søn. Jeg ville have trodset alt, blot af stolthed, blot for den æres skyld at kunne sige: Da hele verden forlod ham, var jeg den eneste, der modtog ham, den eneste, der beskyttede ham.

Men hvad siger jeg, jeg dåre! Jeg ville have forrådt Dem; De ville have været fortabt ligesom Montmorency.

Derfor var det bedre, at hun skjulte Deres tilværelse, selv for mig, og at De levede; bedre, at jeg lider, at jeg er ulykkelig, at jeg dør.

Men hvorfor skulle jeg være ulykkelig? Hvorfor skulle jeg dø? De har intet løfte aflagt; jeg betragter mit som løst. Lad os rejse, lad os drage til Italien, til Spanien, til verdens ende! Jeg er rig endnu; og hvad trænger vi forresten til rigdom? Jeg elsker Dem, De elsker mig … Bort, bort herfra!

O, svar mig! Ja, sig mig, hvor De er, sig mig, hvor jeg kan komme og afhente Dem!

Betænk, at De har mistænkt mig, mig, Deres Isabelle, for en skændighed, og at De skylder mig oprejsning!

Jeg venter, jeg venter!

Enogtyvende brev

Klokken fem om morgenen.

Deres brev har fået mit hjertes hemmeligste fibre til at bæve.

Ak, hvilken skæbne er dog ikke vor! De tilbyder mig den lykke, jeg har søgt, ventet, smægtet efter hele mit liv, og jeg kan ikke modtage denne lykke.

Isabelle! Isabelle! De er en adelig pige, som jeg er adelsmand. Et løfte, et simpelt løfte, aflagt mennesker, ville binde os; hvor meget mere da en ed, aflagt til Gud!

Fremtur ikke i Deres selvforblindelse! Deres klosterløfte er ingen illusion, og Gud tilsteder ikke sådanne spidsfindigheder.

Der gives altså kun en eneste fremtid for os, den, vor ulykke har skabt. De har vist mig den hellige vej ved selv at betræde den først. Jeg følger Dem; vi vil nå målet sammen, siden vi stræber efter det samme. Jeg vil bede for Dem, De vil bede for mig. Vi vil begge lægge en inderlighed i vore bønner, som vi ikke ville have lagt for os selv, og det evige liv med den evige kærlighed vil skænkes os af Herren, i stedet for den forgængelige kærlighed, i stedet for det dødelige liv.

Og tro ikke, fordi jeg siger Dem dette, at jeg elsker Dem mindre end De mig. Nej, jeg elsker Dem ikke mere, det ved jeg; men jeg elsker Dem med en mands kraft, der er så meget stærkere, jo større den højde har været, hvorfra han styrtede, og jo dybere faldet … en mands, som, efter at have berørt døden med sin hånd, rejste sig igen fra graven med det blege ansigt, som et andet livs åbenbaringer giver dem, der har haft dem.

Tro mig derfor, Isabelle: jo højere jeg elsker Dem, desto mere vil jeg bestå på dette punkt. Vov ikke Deres salighed på en sofisme. Livet i denne verden er i forhold til evigheden, hvad sekundet er i forhold til seklet. Vi lever et sekund på jorden; vi lever en evighed hos Gud.

Men i øvrigt … o, min Isabelle, min brud i denne verden og hisset, hør mig! Den magt, der binder, har også ret til at løse, og det har Gud villet, for at fortvivlelsen ikke skal kunne trænge ind i et skuffet hjerte som Deres. Urban den Ottende er pave; Deres familie har mægtige forbindelser i Italien. Kan De blive løst fra Deres ed … kan De sige til mig en dag: jeg er fri … o, da, Isabelle, da … men jeg vover ikke at tænke på denne englenes

lykke, på den salighed uden samvittighedsnag, som da er os forbeholdt!

Toogtyvende brev

Klokken to om eftermiddagen.

Ja, De har ret; intet skal formørke vor lykke. I vore hjerter bør der hverken være frygt eller anger; på vor mørke, stormfulde himmel bør følge en ren, en stjerneklar. Ja, den, jeg vil henvende mig til, vil høre mig; hvor ubøjelig han end er, vil han fatte medlidenhed med mig; jeg beder Dem kun om tre måneders frist til at blive fri i, og dersom vor due ikke inden tre måneder bringer Dem den bulle, der forløser mig, er Himlen vort eneste håb.

Knyt Dem da til Gud, ligesom jeg, knyt Dem til ham med uopløselige bånd. Jeg ville blive alt for skinsyg, når jeg vidste De var fri, mens jeg selv var lænket.

I morgen rejser jeg.

Treogtyvende brev

Klokken halv fem samme dag.

Rejs, og Gud ledsage Dem!

Fireogtyvende brev

Den 18. juni.

I dag er det netop en måned siden, jeg modtog Deres sidste brev, en måned siden jeg så vor due komme; og i denne måned har intet talt til mig om Dem uden mit hjerte.

Men der er ingen tid at spilde. Og dog er minutterne blevet til timer, timerne til dage, og dagene til år. Vil jeg kunne vente således i tre måneder til?

Ja, for jeg vil først opgive håbet den sidste dag!

Jeg skriver dette brev, uden at vide, om De nogensinde vil modtage det, men jeg skriver det, for at De på den dag, der skal adskille eller forene os, Isabelle, kan erfare, at jeg har tænkt på Dem ved ethvert af mit hjertes pulsslag.

Femogtyvende brev

22. juni.

Flyv, elskede due, flyv til min kære fra de døde opstandne ven; sig ham, at det er hans bønner, der har beskærmet mig; sig ham, at jeg er fri, at vi er lykkelige.

Fri! Fri! Fri! Lad mig fortælle dig alt, min højtelskede!

Jeg ved ikke, hvor jeg skal begynde; jeg er vanvittig af fryd.

Du ved, at på den dag, jeg tilskrev dig mit sidste brev, udbredte det glade rygte sig, at dronningen var svanger. Ved denne lejlighed skulle der anstilles store festligheder over hele Frankrig og gunstbevisninger uddeles af kongen og kardinalen.

Jeg besluttede at kaste mig for kardinalens fødder; for han har fuldmagt fra Rom i alle kirkelige anliggender.

Derfor var det, jeg kun forlangte tre måneders frist.

Dagen efter at jeg havde skrevet brevet, fik jeg vor forstanderindes tilladelse til at rejse. Nonnen i den celle, der støder op til min, påtog sig at våge over vor due. Jeg var lige så sikker på hende som på selv, og jeg forlod derfor Iris uden frygt.

Jeg rejste. Men hvor meget jeg end skyndte mig, måtte der dog gå sytten dage hen, inden jeg kunne nå Paris. Kardinalen var på sit landsted Rueil. Jeg begav mig øjeblikkelig til Rueil.

Han befandt sig ikke vel og modtog ingen. Jeg indlogerede mig i landsbyen og ventede. Jeg havde opgivet mit navn til pater Joseph.

Tre dage efter kom pater Joseph selv for at melde mig, at Hans Eminence var beredt til at modtage mig.

Jeg rejste mig ved denne efterretning; men jeg sank tilbage på stolen igen. Jeg var blegnet som en døende; mit hjerte truede med at sprænges; mine ben vaklede under mig.

Pater Joseph har intet blødt hjerte, siger man; men da han så, at jeg var nær ved at forgå ved den blotte tanke om at befinde mig ansigt til ansigt med kardinalen, opmuntrede han mig så godt han kunne, og sagde, at hvis jeg havde noget at bede Hans Eminence om, var tiden belejlig; for kardinalen befandt sig bedre, end han havde befundet sig længe.

O, hele mit, hele Deres liv beroede på, hvad der skulle foregå mellem denne mand og mig.

Jeg fulgte pater Joseph uden at se noget; mine øjne var fæstede på ham; hans skridt styrede mine, som om alle mine bevægelser rettede sig efter hans. Vi gennemskred en del af landsbyen og trådte ind i parken. Vi fulgte en allé af store træer. Hver enkelt af disse forandringer slog mig i deres helhed, men deres enkeltheder undgik mig.

Endelig bemærkede jeg i nogen afstand, under en løvhytte med kaprifolier og vedbend, en mand, der hvilede i en halvt liggende stilling på en sofa. Han var iført et hvidt gevandt og bar den lille røde hue, kendemærket på kardinalværdigheden. Jeg udstrakte min hånd mod denne mand; pater Joseph forstod mit spørgsmål.

"Ja," sagde han, "det er ham."

I dette øjeblik kom jeg forbi et stort træ; jeg lænede mig til det, for jeg mærkede, at hvis jeg havde gjort et skridt til uden støtte, ville jeg være faldet om.

Kardinalen så denne min nølen og min bevægelse, som forrådte min svaghed. Han rejste sig.

"Kom uden frygt!" sagde han.

Jeg ved ikke, hvad det var for en følelse, der bevægede ham til at lægge mildhed i sin ellers hårde stemme; men denne stemme nåede mine øren, svanger med håb.

Jeg genvandt mine kræfter, ilede hen imod ham og kastede mig på knæ.

Han gav pater Joseph et tegn til at fjerne sig. Denne adlød og trak sig så langt tilbage, at han ikke kunne høre os, men ikke længere, end at han kunne beholde os i sigte.

Jeg bøjede hovedet og udstrakte begge hænder imod ham.

"Hvad ønsker De, min pige?" spurgte kardinal-hertugen.

"Monseigneur, monseigneur, en nåde, som ikke alene mit liv, men min salighed er afhængig af!"

"Deres navn?"

"Isabelle de Lautrec."

"Ah! Deres fader var en tro kongens tjener. Det er en sjældenhed i disse oprørstider. Vi har desværre mistet ham."

"Ja, monseigneur. Er det mig tilladt at påberåbe mig hans minde hos Dem?"

"Jeg ville, mens han levede, have bevilget ham, hvad han havde anmodet mig om, undtagen de ting, over hvilke Herren alene har ret til at beslutte. Tal, hvad ønsker De?"

"Monseigneur, jeg har aflagt klosterløftet."

"Det erindrer jeg godt; for på Deres faders opfordring modsatte jeg mig denne beslutning med hele min magt, og i stedet for at fremskynde det, som De ønskede, fastsatte jeg et prøveår. De tog altså sløret trods denne betænkningstid?"

"Ak ja, desværre, monseigneur!"

"Og nu angrer De det?"

Jeg ville hellere, at denne anger skulle sættes på min ubestandigheds end på min troskabs regning.

"Monseigneur," svarede jeg, "jeg var kun atten år gammel, og en mands død, som jeg elskede, havde gjort mig vanvittig."

Han smilede.

"Ja, og nu er De femogtyve år gammel og er blevet fornuftig igen."

Jeg beundrede den sjældne hukommelse hos denne mand, der huskede, på hvad tid en så ubetydelig begivenhed fandt sted

som et stakkels barns klosterløfte, som han aldrig havde set.

Jeg ventede med foldede hænder.

"Og nu," vedblev han, "vil De bryde denne ed; for kvinden har besejret nonnen; verdslige erindringer har forfulgt Dem i Deres ensomhed; De har indviet legemet til Gud, men sjælen er blevet på jorden, er det ikke så? O, menneskelige svaghed!"

"Monseigneur! Monseigneur!" udbrød jeg. "Jeg er fortabt, hvis De ikke har medlidenhed med mig!"

"Og dog tog De sløret frivilligt og af egen drift."

"O ja, frivilligt og af egen drift; men jeg gentager det, jeg var vanvittig!"

"Og hvilken undskyldning kan De give Gud for denne ubestandighed i Deres vilje?"

Min undskyldning, den undskyldning, som kun var kendt af Gud, der havde frelst Deres liv, min elskede, kunne jeg ikke fremføre; for det havde været at styrte Dem i fordærvelse. Jeg tav derfor og sukkede kun.

"De har ingen undskyldning?" gentog kardinalen.

Jeg vred mine hænder af smerte.

"Nå, så må *jeg* finde en," sagde han, "om den end er en smule verdslig."

"O, understøt mig, kom mig til hjælp, monseigneur, og jeg vil velsigne Dem til mit livs sidste suk!"

"Ja, jeg vil ikke, som Ludvig den Trettendes minister, at et så skønt og loyalt navn som De bærer, skal uddø. Deres navn er en af Frankrigs ægte prydelser, og Frankrigs sande ære er mig kær."

Han betragtede mig stift.

"De elsker en mand," sagde han.

Jeg bøjede min pande helt ned i støvet.

"Ja, således er det," vedblev hertugen, "jeg gættede det, De elsker en mand. Er den, De elsker, fri?"

"Ja, monseigneur."

"Han kender det skridt, De har gjort, og han venter?"

"Han venter."

"Det er godt. Denne mand skal til sit eget navn, det være nu hvilket som helst, føje navnet Lautrec, for at sejrherren ved Ravenna og Brescia skal vedblive at leve i navnet som i erindringen. De er fri."

"O, monseigneur!" råbte jeg, kyssende hans fødder.

Han løftede mig op; jeg skælvede af glæde.

Han vinkede ad pater Joseph, som nu atter nærmede sig.

"Bring mademoiselle Isabelle de Lautrec tilbage til det sted, hvorfra De hentede hende," sagde kardinalen, "og om en time skal De bringe hende bullen, der løser hende fra hendes ed."

"Monseigneur, monseigneur, hvad skal jeg gøre for at takke Dem?"

"Det vil være Dem såre let: når man spørger Dem om Deres mening om mig, så sig, at jeg ved at straffe og at belønne. Jeg har straffet den levende forræder Montmorency, jeg belønner den loyale Lautrec i døden. Gå, min datter, gå!"

Jeg kyssede endnu hans hænder vel tyve gange og derpå fulgte jeg pater Joseph.

En time efter bragte han mig bullen, som løser mig fra mit løfte.

Jeg rejste øjeblikkelig, uden at spilde et minut, med den dyrebare bulle ved mit hjerte, og sikkert i en andægtigere

stemning, nu da Gud havde givet mig mit ord tilbage, end jeg nogensinde hidtil havde næret.

Jeg behøvede kun tretten dage til min tilbagerejse; og nu er jeg her igen, min elskede, og skriver Dem til – ikke alt, hvad jeg har at sige Dem; for da måtte jeg skrive et helt bind, og det ville vare otte dage endnu, inden De erfarede, at jeg er fri, at jeg elsker Dem, og at vi vil blive lykkelige.

Jeg iler med at slutte, for at De kan erfare denne glædelige nyhed et minut tidligere.

Hestene skal stå forspændte, og ved duens tilbagekomst … rejser jeg til Dem,

Sig mig blot, hvor De er, og vent mig!

Flyv due! Jeg har aldrig behøvet dine vinger i den grad som nu.

Flyv og kom tilbage!

Du hører jo, min elskede: intet andet end det sted, hvor jeg kan finde dig. Jeg vil ikke, at du skal forhale vor genforening et sekund, end ikke for at skrive de saliggørende ord:

Jeg elsker dig!

Seksogtyvende brev

Ti minutter efter.

O, ve! ve os! … Denne mand er vor skæbnes fjende, min elskede … uforsonligere måske nu anden gang end den første.

O, hør, hør, skønt du ikke hører mig! Hør, skønt du måske aldrig skal erfare, hvad jeg vil fortælle! Jeg havde som sædvanlig

bundet mit brev til Iris' vinge, dette brev, hvori jeg meddelte dig alt, dette brev, der bragte dig en hel fremtids lykke. Jeg slap vor stakkels Iris, jeg fulgte den med øjnene i det klare blå, hvori den begyndte at svinge sig op … da jeg pludselig hørte et skud på den udvendige side af klostermuren og så vor due, standset i sin flugt, hvirvle sig rundt og falde.

O, jeg udstødte et sådant smertensskrig, at jeg troede, min sjæl havde løsrevet sig fra legemet med dette skrig.

Jeg ilede straks ud fra klosteret, så fortvivlet, at man begreb, der var tilstødt mig en stor ulykke, og man søgte ikke at holde mig tilbage.

Jeg havde set den retning, i hvilken duen var faldet; jeg løb derhen.

I halvhundrede skridts afstand fra klostermuren bemærkede jeg en officer, der var på jagt; det var ham, der havde skudt på duen; han holdt den i sine hænder og betragtede det brev, der var fastbundet til dens vinge, med en bestyrtet og bedrøvet mine.

Jeg ilede hen imod ham med udstrakte arme. Jeg kunne ikke tale mere og råbte blot: O ve, o ve, o ve!

Fire skridt fra ham standsede jeg, blegnende, ramt i hjertet, lynslået; denne mand, denne officer, som nu havde såret vor due, var den samme, som jeg havde mødt om natten på valpladsen ved Castelnaudary. Det var den Biteran, som havde skudt på Dem og kastet Dem ned af Deres hest.

Vi genkendte hinanden.

Da blev han næsten lige så bleg som jeg; han så mig klædt som nonne, og han begreb, at det var ham, der havde iført mig denne dragt.

"O, madame!" stammede han. "Jeg er såre ulykkelig!"

Han rakte mig vor stakkels due, som sprællede i hans hånd og faldt til jorden.

Jeg tog den op; til alt held var kun den ene vinge knust. Men Deres opholdssted, min elskede? Det er en hemmelighed, som den bærer hos sig; og hvorledes skal jeg nu finde Dem, hvis den nu ikke kan flyve til Dem mere?

Flyve for at sige Dem, hvor jeg selv er, at jeg er fri, at vi kan blive lykkelige?

O, der må dog til visse være en sjæl i denne arme lille skabning! De skulle have set, min elskede, hvorledes den betragtede mig, da jeg bar den tilbage til klosteret, mens dens morder, ubevægelig og målløs, fulgte mig med øjnene, da jeg fjernede mig, ligesom han havde set mig fjerne mig gennem det blodige græs på den slette, der havde været en kampplads.

Jeg ved ikke, om denne mand nogensinde vil kunne give os erstatning for det onde, han har gjort os; men det må han, hvis jeg ikke skal forbande ham i min sidste time.

Jeg har lagt duen i en kurv. Jeg bærer den i denne kurv på mine knæ. Den er heldigvis ikke blevet truffet i legemet; det er blot det yderste af vingen, der er knust.

Jeg har løst det blodige brev fra dens stakkels vinge. Min Gud! Min Gud! Uden denne uventede hændelse ville det nu snart have været hos Dem!

Hvor er De? Hvor er De? Hvem kan sige mig, hvor De er?

O, her kommer klostrets læge, som jeg har sendt bud efter.

Syvogtyvende brev

Klokken fire.

Lægen er en god og fortræffelig mand; han har indset, at i visse hemmelighedsfulde livsstillinger er en dues tilværelse lige så vigtig som en konges. Han fattede det, da han så min fortvivlelse; han fattede det, da han så det blodige brev.

Såret er i og for sig ubetydeligt; han ville have helbredet duen på tre dage, hvis han havde måttet skære vingen af.

Men dette modsatte jeg mig; jeg faldt på knæ for ham og sagde:

"Til denne vinge, som De vil skære af, er mit liv knyttet! Den må flyve, den må flyve!"

"Det vil blive vanskeligere," svarede han, "og jeg tør ikke love Dem det; men jeg vil i det mindste gøre alt, hvad der står i min magt. Det vil i alt fald medtage fjorten dage eller tre uger, inden den vil kunne flyve."

"Lige meget, selv om der går en måned hen, når den kun kan få brugen af sin vinge igen!"

De indser nok, min ven, at hele mit håb beror på det.

Lægen har bundet vingen fast til legemet; den synes at forstå det, den stakkels lille; den gør ingen bevægelse, den betragter mig blot.

Jeg har stillet vand og foder hen i nærheden af den. Forresten har den også min hånd at spise af.

Men hvad skal jeg gøre i mellemtiden, for at underrette Dem om, hvad der er sket? Hvilket bud skal jeg afsende, som kan finde Dem? Mod hvilken himmelegn skal jeg vende mig, for at

opsende mit nødsignal, ligesom den skibbrudne, der driver om på dybet?

Hvorfor var det ikke en af mine arme, der blev knust, i stedet for en af dens vinger!

Otteogtyvende brev

Juni.

Ja, du havde ret, min elskede, jeg føler det: hvis jeg ikke var blevet løst fra min ed, ville vi aldrig have kunnet nyde vor lykke uden samvittighedsnag, eller rettere, der ville ingen lykke have været, fordi Gud ikke havde stadfæstet og helliget den. Da jeg sagde: "Vi er fri; vi vil flygte sammen; vi vil være lykkelige," ville jeg glemme; men i min sjæls dyb jamrede en stemme, som ikke sjældent bragte min kærligheds til at forstumme, hvor stærk denne end var.

I dag er jeg såre ulykkelig, fordi jeg ikke ved, hvorledes jeg skal finde dig, få dig at se igen; men min samvittighed er rolig; for når jeg siger, når jeg gentager: "Jeg elsker dig, min brudgom," så føler jeg ikke længere den skærende smerte i mit indre, som jeg følte, selv i det øjeblik, da jeg skrev: "Vær rolig, min højtelskede, vi vil blive lykkelige."

Jeg har våget over vor arme due, som jeg ville have våget over en syg søster. Den lider meget, og fra tid til anden lukker den øjnene af smerte. Jeg kommer iskoldt vand på dens vinge, og det synes at gøre den godt. Den kærtegner mig med sit røde

næb, som for at takke mig. Stakkels Iris! Hun aner ikke den egennytte, der ligger i den pleje, jeg viser den.

Men du, du – min Gud, hvad må du tænke!

Niogtyvende brev

1. juli.

Tretten dage henrundne, og endnu intet brev! Og mine øjne bliver blinde af at stirre ud i horisonten, hvor de forgæves spejder efter vor kære due. Ved ethvert sort punkt, de øjner i rummet, tænker jeg: "Det er den!" Men i næste øjeblik bemærker jeg min fejltagelse og mit af håb svulmende bryst udtømmer sig i et suk.

Lige meget, jeg vedbliver at vente, jeg håber; siden du lever, siden du elsker mig, hvorfor da fortvivle?

Men tiden går. Det er to måneder siden, du rejste. Og hvis min beregning er rigtig, må det være otte eller ti dage siden, du kom tilbage.

O, min Gud, min Gud, skulle dette bronzehjerte have vægret sig?

Og dog påstår man, at denne mand har elsket!

Herre, Herre, forlad os ikke!

Tredivte brev

5. juli.

O, min elskede, når du vidste alt, hvad jeg har skrevet dig til i de sidste fjorten dage! Det er en verden af tanker, af ønsker, forhåbninger, klager og erindringer! Hvis vi nogensinde finder hinanden – ak, det er min brændende bøn til Gud hver dag, men især hver nat – hvis vi nogensinde ses igen, da vil du læse alt dette, og da, først da, det sværger jeg dig til, vil du begribe, hvor højt du var elsket.

Hvis vi ikke får hinanden at se mere – o, alle Helvedes kvaler indbefattes i denne frygt! – nå, så bliver det mig, der atter skal gennemlæse disse breve … så bliver det mig, der hver dag skal føje et nyt blad til dem, et endnu mere fortvivlet end det foregående; og jeg skal dø, idet jeg skriver på det sidste: Jeg elsker dig!

Og jeg, som troede at have udtømt hele mit hjertes angst og glæde i dit bryst – o, jeg føler, at der endnu i fremtiden vil gives afgrunde af glæder og smerter, som jeg endnu ikke har skimtet!

I morgen – hvorfor ryster min hånd så stærkt, mens jeg skriver dette ord? Jo, for morgendagen skal afgøre mit livs skæbne; i morgen vil jeg se, om duen kan flyve. Det er tre dage siden, den kom ud af sin kurv, siden den har udstrakt sin vinge og forsøgt sig i mit kammer ved at flyve fra døren til vinduet. Man fristes til at tro, at den stakkels lille indser, hvor vigtigt det er for os begge, at den genvinder hele sin vinges styrke.

I morgen! I morgen! I morgen!

Jeg vil skrive en kort billet for ikke at betynge den med en unyttig byrde. Kun fire ord, men de vil sige dig alt.

I morgen altså, min elskede; jeg vil tilbringe natten i bøn, jeg vil intet forsøg gøre på at sove; for det vil dog være forgæves. Min Gud, hvad foretager du dig? Aner du, hvor højt jeg elsker dig og hvor grusomt jeg lider?

Enogtredivte brev

6. juli.

Det gryr ad dag, min elskede, og jeg har, som jeg skrev, ikke lukket et øje hele natten, men tilbragt den i bøn. Jeg håber, Gud har bønhørt mig, og at du i dag vil erfare, hvor jeg er, at jeg er fri, og at jeg venter dig.

Duen er lige så utålmodig som jeg, den basker med sine vinger og sit næb mod ruden. Nu vil vinduet snart åbne sig for dig, stakkels lille. Gud give, at din vinge må være stærk nok til den rejse, du skal tilbagelægge!

Jeg afbryder dette brev for at skrive den billet, der skal bringe dig … eller som den måske desværre kun vil gøre et forsøg på at bringe dig.

Klokken slår fire.

Toogtredivte brev

Klokken fire om morgenen, 6. juli.

Hvis duen når dig, min elskede, så læs denne billet og rejs, uden at spilde et sekund, ligesom jeg ville rejse, hvis jeg vidste, hvor jeg skulle finde dig.

Jeg er fri, jeg elsker dig, og jeg venter dig i klosteret Montolieu, mellem Foix og Tarascon, på bredderne af Ariége.

Du skal erfare, hvorfor jeg ikke skriver mere, hvorfor denne billet er så kort, og hvorfor papiret er så fint.

Du skal erfare dette og tusinde andre ting, alle vore ulykker, alle vore bekymringer, alle vore forhåbninger, hvis vor elskede budbærerske når dig; for gør hun det, vil du rejse øjeblikkelig, ikke sandt?

Jeg venter dig, min højtelskede, ligesom den blinde venter på lyset, ligesom den døende venter på livet, den døde på opstandelsen.

Flyv, elskede due, flyv!

Treogtredivte brev

6. juli, kl. 5 om morgenen.

Vi er forbandede! O, min elskede, hvad skal der blive af os! Det vil altså blive min lod at dø i tårer og fortvivlelse! Den kan ikke flyve; da den havde tilbagelagt hundrede skridt, blev dens vinge mat. Den tørnede mod de yderste grene af et poppeltræ, som den ville svinge sig op over; den stødte sig imod dem og faldt fra gren til gren ned på jorden.

Jeg ilede ud til den med udstrakte arme, med knust hjerte; hele mit løb var kun ét suk, som endte med et smertensråb. Jeg

tog den op, og efter at have hvilet sig et øjeblik, forsøgte den af sig selv at flyve videre; den faldt atter ned, og selv styrtede jeg ved siden af den, væltede mig i min fortvivlelse omkring på jorden og oprev græsset med mine hænder og mine tænder.

O min Gud, hvad skal der blive af mig! Jeg var alt for stolt, alt for lykkelig, alt for vis på min lykke; jeg holdt den i min hånd, skæbnen åbnede mine fingre, og min dyrebare skat undslap mig.

Herre! Herre! Vil du da ikke sende mig en inspiration, et lys, en flamme!

Herre! Stå mig bi! Sku ned på mig med miskundhed, eller jeg bliver vanvittig!

Vent! Vent!

Guddommelige godhed, du har bønhørt mig!

Hør, hør, min elskede! Et håb lever på ny op i mit hjerte; det er en åbenbaring fra Himlen!

Jeg har så ofte fulgt vor dues flugt med øjnene, når den er brudt op fra mit vindue, at jeg, uden at tage fejl, i det mindste kan rejse to eller tre mile i samme retning som den. Den fløj altid over udspringet af den lille, brede flod, der ved Foix forener sig med Ariége. Den må altid have taget flugten over den lille skov ved Amourtier og over Salat mellem Saint-Girons og Oust.

Nuvel, hør nu, hvad jeg vil gøre: Jeg vil iføre mig en pilgrimsdragt; jeg vil give mig til at opsøge dig; jeg vil gå til den lille landsby Rieupregan; jeg tabte den altid af syne i retningen af denne landsby. Og når jeg er kommet den forbi, så vil jeg udelukkende forlade mig på duen. Når den flyver, kan den i hver flugt tilbagelægge henved hundrede skridt. Godt; når den

har tilbagelagt disse hundrede skridt, vil den hvile ud og atter flyve hundrede. Jeg vil følge den som min vejviserinde, ligesom hebræerne fulgte skystøtten om dagen og ildstøtten om natten; for jeg vil også lede efter det forjættede land, og jeg vil finde det eller dø af træthed og smerte.

Ak, jeg ved det, rejsen vil blive lang, stakkels due! Tilgiv, at jeg må lade dig lide, du vor kærlighed blide martyrinde! ... Det arme dyr vil kun kunne tilbagelægge en eller to mile om dagen; lige meget, min elskede, selv om resten af mit liv vil gå hen med at lede efter dig ... ja, jeg vil søge dig lige til mine dages ende!

Jeg bryder op, uden tidsspilde, endnu i dag. Jeg har betroet vor forstanderinde alt, alt undtagen dit navn. Det er en from, værdig dame, som har lidt ved mine smerter og grædt over mine tårer. Hun tilbød mig en ledsager; jeg ville ingen have. Jeg vil rejse alene; hvad jeg vil gøre er en instinktindflydelse, et mysterium mellem Himlen og os; men jeg har lovet at skrive hende til, hvis jeg finder dig igen. Skriver jeg ikke, vil hun deraf se, at jeg er død, død i vanvid, i fortvivlelse ved udkanten af en skov, ved siden af en grøft, ved bredden af en flod.

Jeg rejser; jeg tager alle de breve med mig, som jeg har skrevet dig til, som du ikke har modtaget, som du måske aldrig skal modtage. O, hvis jeg en dag kan kaste dem alle for dine fødder og sige: "Læs, læs, min elskede!" – den dag vil du se, hvor meget jeg har lidt; den dag vil jeg være salig!

Klokken er tre; jeg rejser, og jeg håber endnu i dag at nå Rieupregan.

Fireogtredivte brev

7. juli, om natten.

Jeg gik igennem kirken, inden jeg gav mig på vej, for ligesom at tage Gud med mig. Jeg kastede mig ned foran alteret; jeg lænede min pande mod en udhugget sten, netop på det sted, hvor billedhuggeren havde anbragt et kors, og jeg bad.

O, det er ganske sandt, der ligger en balsam i bønnen. Bønnen er den grønne tue, hvorpå man sætter sig og hviler ud efter en anstrengende vandring. Bønnen en bæk, man finder midt i ørkenens sand og læsker sig ved.

Jeg trådte ud af kirken fuld af kraft og håb; det var mig, som om Gud havde befæstet en af sine engles vinger til mine skuldre; det var endnu stedse bønnen, der hævede mig fra jorden og opløftede mig til Herren.

Ikke sandt, o Herre, det er kun en prøve? Du har ikke fordømt mig, har du vel? Ikke sandt, o Herre, han er ved enden af den vej, hvis første strækning jeg har tilbagelagt?

Vent mig, min elskede, vent mig, for jeg sværger dig til, jeg kommer før eller senere.

Jeg har forladt dig et øjeblik for at læne mig til karmen af et vindue, der vender ud til landsbyen Boussinac. Denne landsby ligger på min vej, og i morgen kommer jeg igennem den, hvis vor due ikke afleder mine skridt derfra. En sørgeligt hylende hund, der uden tvivl havde forvildet sig i en lille skov, som jeg bemærkede til højre, dannede en mørk plet på jorden. Jeg sagde

til mig selv: Hvis hunden hører op at hyle, vil det være et godt tegn, og jeg vil finde ham.

Hunden tav.

Hvor man er overtroisk, når man lider, min dyrebare ven! Ved du det? Lider du?

Min Gud, hvilken skøn nat! Jeg tænker mig, at du måske står ved dit vindue, som jeg ved mit, at du ser over til mig, som jeg ser over til dig, at du tænker på Gud og mig, som jeg tænker på dig og Gud.

Så du den skønne stjerne, der nu gennemfurede himlen med en ildstribe? Hvor mange mile tilbagelagde den vel således i et sekund?

O, gid jeg som den kunne gå herfra til dig i et sekund, selv om jeg som den skulle slukkes, når jeg nåede dig!

Jeg ville modtage dette lykkens lyse sekund, selv om den skulle følges af den evige nat.

I morgen, min elskede, håber jeg at komme dig endnu nærmere.

Femogtredivte brev

9. juli.

Jeg har gjort holdt i en lille landsby ved navn Saulan. Min Gud, hvilket uvejr! Hvad havde jorden da gjort, siden Herren således truede den med sin skrækkelige stemme? Vandet, som styrtede i strømme ned fra himlen, har gjort Salat-floden så bred, at det ikke er muligt at vade over den, og for at finde en bro, måtte jeg

have gjort en omvej forbi Saint-Girons, det vil sige spildt to dage.

Man forsikrer mig om, at jeg vil kunne fortsætte min vej i morgen, og at floden da vil være sunket ned til dens sædvanlige vandstand.

Altså en dag tabt, en dag, på hvilken du vist venter mig; en dag, på hvilken du måske anklager mig!

Seksogtredivte brev

12. juli om aftenen, i landsbyen Alos.

En bonde samtykkede i at tjene mig som vejviser; jeg satte over floden på hans mulæsel. Strømmen havde nær revet os alle med sig; i flere minutter mistede dyret sit fodfæste. Jeg opløftede mine øjne mod himlen, jeg foldede mine hænder over brystet og sagde:

"Gud, hvis jeg dør, ved du, det er for hans skyld."

Men du ser, at vi må genfinde hinanden; for jeg døde ikke.

Syvogtredivte brev

15. juli.

Jeg har fortsat min vandring til fods, bestandig ledet af vor due. Den 13. gik jeg fra Alos til Castillon; det var en hård dagsrejse

for den stakkels lille. Jeg burde have mere medlidenhed med den; jeg tilbagelagde i det mindste tre mile.

I går, den 14., bødede jeg for min grusomhed derved, at jeg næppe tilbagelagde én; og i dag, den 15., er jeg kommet til Saint-Lary, på den vestlige side af en lille å uden navn, som falder ud i Salat-floden.

I øvrigt er jeg vis på, at jeg er på den rette vej. Duen betænker sig ikke et øjeblik og afviger ikke et sekund fra den en gang tagne retning. Den flyver lige ud, uden at nøle. Men tiden går hen, og du venter; tiden går hen, og du har gjort et løfte.

O, il ikke med at opfylde dette løfte, min elskede! Tro på mig; tro på din Isabelle!

Du tvivlede et øjeblik om hende, og dette øjeblik kom os begge dyrt at stå.

Otteogtredivte brev

18. juli.

Nu har jeg vanket om i tre dage næsten på må og få langs med skove og bække. Ak, luften har ikke alle de hindringer, jorden stiller imod mig. Duen kom ofte videre, hvor jeg var nødt til at standse. Jeg tilstår det, min dyrebare ven, modet og kræfterne svigter mig pludselig, og jeg lægger mig ofte ned ved foden af et træ, døende, fortvivlet.

Det er allerede elleve dage siden, jeg brød op, og endnu har jeg næppe tilbagelagt mere end sytten eller atten mile, hvortil Iris kun behøvede en time, da hun var vort elskovsbud og fløj

med pilens fart hen over de usle kryb, som kalder sig skabningens konger, som ikke har en fugls instinkt og som behøver elleve dage for at gøre, hvad en due kan gøre på en time.

Sig mig, hvor kan det være, at en elendig magnetnål ved, hvor norden er, og at jeg, et levende, tænkende, handlende væsen, der er skabt i Skaberens billede, ikke ved, hvor du er?

Hvor kan det være, at et skib, der går ud fra et punkt i verden, på den modsatte kant af verden kan genfinde en ø midt i oceanet, og at jeg ikke kan genfinde dig, dig, som jeg så at sige kun behøver at udstrække armene mod?

O, jeg føler det vel, min Gud: hvis jeg finder ham, er det ikke ham, jeg bør udstrække mine arme imod, det er dig!

Min Gud, stå mig bi, før mig, led mig!

Niogtredivte brev

29. juli.

Jeg kommer til mig selv igen; jeg vender tilbage til lyset og livet.

Jeg troede, jeg skulle dø, min elskede, og der fattedes kun lidt i, at jeg endelig skulle erfare, hvor du er; for de døde ved alt; der fattedes kun lidt i, at det var din Isabelles ånd, der havde betrådt din celle ved nattetid, i den time, da ånderne kommer til syne.

Det er derfor, jeg beklager, at jeg lever. Når du så min skygge, ville du have vidst, at jeg var død; hvorimod du nu, da du

hverken ser skyggen eller legemet, kan tro, at jeg har forglemt eller sveget dig. Sig ikke nej; ak, en gang troede du det jo!

O, jeg har hverken forglemt eller sveget dig; jeg elsker dig, jeg elsker dig! Men jeg har været døden nær; det er det hele.

Du husker jo den sårede, som var tørstig, som havde slæbt sig ned til bækken, undervejs mistende de sidste dråber af sit blod, de sidste suk af sin ånde, alt for at nå vandet, og som døde, mens han drak den første slurk? Således er det næsten gået med mig. Efter en lang vandring gennem en skov, som man sagde var den ved Mauleon, nåede jeg afkræftet og stønnende en kilde. Denne kilde vældede op af jorden og var iskold. Jeg drak, fordi jeg troede, det ville give mig kræfter til at fortsætte min gang. Jeg brød virkelig op på ny; men jeg var næppe gået hundrede skridt, førend jeg skælvende standsede; en gysen gennemfo'r alle mine lemmer, og jeg styrtede besvimet om ved kanten af den lille sti, som jeg fulgte.

Hvad der foregik under denne besvimelse, ved jeg ikke. Hvad jeg ved, er, at jeg i går vågnede i en yderst svag tilstand. Jeg bemærkede, da jeg så mig om, at jeg befandt mig i et temmelig renligt værelse; en fremmed kone sad ved sengen og vågede over mig, og på hovedpuden sad vor due og kærtegnede min kind med sin stakkels knuste vinge.

Denne kone var kommet tilbage fra markedet i Mauleon med to mænd, og da de så, at jeg åndede endnu, fattede de medlidenhed med mig og bragte mig til det sted, hvor jeg er.

Det er, efter hvad man har sagt mig, en lille landsby i nærheden af Nertier; det kammer, jeg beboer, synes at beherske omegnen; for fra min seng ser jeg intet andet end himlen.

O, himlen, himlen! Det er ene af den, jeg venter hjælp!

I går erkyndigede jeg mig om dagens dato. Man svarede, det var den 28. juli. Ak, nu har jeg vandret om på lykke og fromme i mere end tyve dage! Hvor er jeg? Er jeg dig nær eller langt fjernet fra dig?

Jeg bad om papir, blæk og en pen; men ved de første bogstaver, jeg skrev, svimlede det for mine øjne, og det var mig umuligt at skrive mere.

I aften er det bedre med mig; jeg skriver næsten uden anstrengelse, og jeg har kun hvilet mig tre eller fire gange for at skrive de tredive eller fyrre linjer, som dette brev allerede udgør.

Jeg har takket den gode kone, der våger over mig. Hun behøver ikke at våge mere; jeg er bedre, jeg føler mig stærk. I nat vil jeg forsøge at stå op og i morgen at begive mig på vej igen.

Jeg ville dø, hvis jeg blev her uvirksom, mens du venter på mig. Ikke sandt, du mit hjertes elskede, du venter på mig?

Duen har også hvilet sig ud; jeg håber, den vil kunne tilbagelægge længere strækninger nu således bringe mig hurtigere i din nærhed.

Jeg håbede at tilbringe hele aftenen med at skrive dig til; men jeg har stolet for meget på mine kræfter; jeg må holde op, jeg må sige dig farvel; det ringer for mine øren, alt drejer sig rundt om mig, og de bogstaver, min pen tegner, ser ud, som om de var af ild.

Oh! ...

Fyrretyvende brev

30. juli, om morgenen.

Min søvn har varet i flere timer, men den har været forfærdelig urolig, næsten som et delirium. Heldigvis ser jeg nu ved min opvågnen, at det gryer ad dag.

O, min elskede, hvor herligt ville dette daggry ikke være, hvis vi stod ved hinandens side, hvis vi talte alle disse forsvindende stjerner sammen, som du kender navnene på og som blander sig med og slukkes i æteren nogle øjeblikke forinden solen, der fordriver dem, selv kommer til syne!

Jeg har åbnet mit vindue; det aner mig, at det må beherske en umådelig strækning. Ak, jo større denne udstrækning er, desto mere fortabt er jeg!

Gud! Er den skønne kærlighedsfabel om Theseus og Ariadne virkelig kun en fabel, og vil min bøn, min dybe, brændende, evige bøn ikke fra din velsignede højre side nedkalde en engel, som kan bringe mig den ledende tråd, som kan føre mig til ham?

Jeg lytter, jeg stirrer, jeg venter!

Intet, intet, o Gud, intet andet end solen, det vil sige dit billede, som, uden at vise sig endnu, farver hele den atmosfære med et rosenskær, som bader bjergkæden, bag hvilken den stiger op. Hvor ville dette skuespil ikke være skønt for et roligt hjerte! Hvilken skøn, yndig form har ikke disse høje, hvis blålige omrids aftegner sig på de gyldne stråler! Og hvor den anden bjergkæde, der lukker horisonten, er gigantisk og imponerende med sine snetoppe, der forsølves og gnistrer i den guddommelige stjernes flammer! Hvor den store strøm, der

furer sletten og vender sit løb imod mig, er majestætisk og dyb! Hvor … o, min Gud …

Nej, jeg tager ikke fejl; o, Gud, den engel, hvis komme jeg bønfaldt om, er kommet, usynlig, men virkelig. Disse høje, bag hvilke solen rejser sig; denne dobbelte tinde, på hvis spids den vugger sig i dette øjeblik; disse snebjerge, der ligner sølvstøtter, som bærer himmelhvælvingen; denne store flod, der løber fra syd mod nord og modtager åerne og bækkene i sit skød, ligesom en dronning modtager sine undersåtters tribut … det er de høje, det er de bjerge, det er den strøm, som han har skildret mig, og som han ser fra sine vinduer! Min horisont er hans! Du lod mig altså forvilde mig, Gud, for at føre mig sikrere til ham; du lukkede mine øjne for at vise mig lyset, når jeg åbnede dem igen!

Min Gud, min Gud, din miskundhed er uendelig.

Du er stor, du er hellig, du er god, og det er kun knælende, man tør tale til dig.

Derfor på knæ, hjerte uden tro, som tvivlede om Herrens godhed! På knæ! På knæ! På knæ!

Enogfyrretyvende brev

En time efter.

Jeg har takket Gud, og jeg bryder op. O, mine kræfter er vendt tilbage med troen! Jeg var kun svag, fordi jeg var fortvivlet.

Endnu et blik, det sidste.

O, min elskede, hvor din skildring var tro! Maler, hvor så du godt! Digter, hvor beskrev du nøje! Her er Pyrenæernes kamme, som går over fra det matte hvide til det livligste sølvskær. Her er deres sorte sider, som oplyses lidt efter lidt og spiller fra det sorte over i det violette, fra det violette over i det lyseblå, lig en lysoversvømmelse, der sænker sig ned fra de høje tinder. Her er dagen, der udbreder sig på sletten; der er bækkene, der skinner som sølvtråde; her er floden, der bugter sig som et vatret bånd; her er småfuglene, som kvidrer i laurbærtræerne, i granathækkene og i myrtebuskene; her er ørnen, firmamentets konge, som kredser oppe i luften.

O, min dyrebare ven, vi er da allerede forenede ved blikket, og jeg ser, hvad du ser.

Men hvorfra ser du det?

Vent, vent, her er dit brev! O, dine breve har intet øjeblik forladt mig; når jeg dør, vil de hvile ved mit hjerte, og de, der lægger mig ned i min grav, vil frygte for at begå et kirkeran, hvis de ikke begraver dem med mig.

Hvorfra ser du det?

Min Gud, jeg kan næppe læse! Men jeg kan dem heldigvis uden ad; hvis jeg mistede dem, ville jeg kunne afskrive dem alle fra den første til den sidste linje.

Jeg har læst dem så tit!

Dit vindue beskygges af en stor jasmin, hvis blomsterdækkede grene trænger ind i dit kammer, som de opfylder med duft, og som vender mod den opgående sol.

Ja, således er det!

Solen er nys stået op på min venstre side, du må være ved min højre.

Det plateau, dit hus behersker, skråner fra syd mod nord fra bjergene ned mod sletten.

Ja, det er der, det er der!

Hist nede i horisonten – tak, Herre, fordi den morgen, du har skabt, er så ren! – hist nede er det plateau, hvor din eneboerhytte står. O, hvorfor er den endnu så fjern, eller hvorfor er det menneskelige blik så svagt! Jeg ser flere hundrede hvide punkter spredte mellem de grønne træer; hvilket af alle disse hvide punkter er din hytte? O, elskede, dyrebare due, himlens datter, det er dig, der skal sige mig det!

Jeg går, min elskede, jeg går; hvert spildt minut er et tyveri, begået mod din og min lykke; at spilde et minut ville være at friste Gud.

Var det ikke fordi du kom et minut for sent, at du mistede mig?

Kom due! Ja, ja, ikke sandt, i morgen, måske endnu i aften vil vi finde ham!

Toogfyrretyvende brev

31. juli.

Natten har afbrudt vore efterforskninger, min elskede; men jeg håber, jeg håber!

Jeg har udfrittet alle, og de har udpeget et på en høj skråning liggende camaldulenser-kloster og tæt ved dette kloster et lille hus, som ligner det, du har beskrevet mig. O, jeg så den hvide hytte i den azurblå aftentåge; det var måske dit; du omfattede

måske, ligesom jeg, horisonten med dit blik, uden at vide, at den stakkels skabning, der kun lever for dig og vil dø uden dig, bevægede sig i denne horisont, usynlig for dine øjne.

Jeg har erkyndiget mig, og man svarede, at dette hus beboedes af en eremit, en lærd mand, en from og smuk yngling. Denne mand besøger den fattiges hus og den døendes leje; han har trøstende ord for lidelsen og selv for døden. Denne mand er dig, min elskede, ikke sandt? Kan det være nogen anden end dig?

Hvis det er dig, har du i dag været i landsbyen Camons, hvor jeg nu befinder mig.

Du har besøgt en fattig tømmermand, som er faldet ned fra et tag og har brækket sit ben. Du har forbundet, du har plejet ham. Og du sagde til familien, da du gik:

"I er nu trøstede; bed for trøsteren."

O, det må være dig. Jeg har genkendt dig på denne smertelige ytring. Du venter mig; du ved ikke, hvad der er blevet af mig, og du lider.

Du lider, for du tvivler. O, mennesket tvivler al tid; men jeg har aldrig tvivlet; jeg *troede*, du var død.

Når jeg tænker på, at hvis jeg var kommet to timer tidligere, ville jeg måske have truffet dig!

Jeg siger *måske*; for hvis jeg vidste, at det var dig, ville jeg, så afkræftet jeg end er, øjeblikkelig bryde op igen; jeg ville tage en vejviser, jeg ville lade mig bære. Men om jeg tog fejl? Om det ikke var dig? O, duens instinkt er mere værd end alt andet; det har ikke svigtet den et øjeblik. Det er mig, kræfterne svigter, ikke Iris.

Hvad tager du dig for i dette øjeblik, hvor du end er, min elskede? Tænker du ikke på Gud, håber jeg, du tænker på mig.

Når jeg tænker på dig, tænker jeg på Gud. Når jeg tænker på Gud, tænker jeg på dig.

Klokken er elleve nu; i morgen, i morgen! Et ubeskriveligt håb, som er for mægtigt til ikke at komme fra Himlen, siger mig, at jeg skal se dig i morgen.

Treogfyrretyvende brev

31. juli, kl. elleve om aftenen.

Jeg ved ikke, om jeg nogensinde skal se dig igen, du mit hjertes elskede; men skynd dig, skynd dig! Midnatsklokken lyder snart, og ved midnat ender den sidste dag af mit verdensliv.

I morgen er det den dag, jeg har fastsat til mit klosterløfte; jeg har samvittighedsfuldt afventet udløbet af de tre måneder; men jeg kan ikke således evigt bryde mit ord mod Gud. Gud taler til mig, siden du tier, Gud fordrer mig, siden du forlader mig.

O, dette håb, som du for et øjeblik vakte hos mig, opgiver jeg ikke uden smerte.

Jeg havde med legeme og sjæl sat mig ind i fortiden, det vil sige i lykken; det vil koste mig mere at skille mig ved denne lykke, end det vil koste mig at skille mig ved livet.

For klosterlivet er, så kan man sige, hvad man vil, hverken legemets eller sjælens død. Jeg har ofte undersøgt lig! jeg har fæstet mine øjne på deres blege, gule pande; det var materien,

der opløstes, intet andet. Ingen drøm spøgte i denne for stedse indslumrede hjerne; ingen moralsk eller materiel smerter fik disse for stedse slappede nerver til at skælve.

På den anden side har jeg ofte undersøgt de levende lig, man kalder munke. Om deres pande end var blegere og gulere end et ligs, var de dog ikke døde væseners; de tårer, som uophørligt randt fra deres hjerter, som fra en uudtørrelig kilde, havde udhulet deres øjne og gravet den bitterhedsfure på deres kinder, hvorpå Gud vil erkende lidelsens udkårne, dem, som han engang, håber jeg, vil gøre til sin kærligheds udkårne.

En nervebæven, der vidner om livet og stadfæster smerten, rystede uafladeligt deres knugende lemmer. Det var hverken livets ro eller gravens stilhed. Det var den langsomme, feberagtige, fortærende kamp, der fører fra denne verden til den næste, fra livet til døden, fra sengen til graven.

Nej, Isabelle, jeg dølger det ikke for mig selv: jeg stiger ned i afgrunden, efter at have udmålt hele dens dybde; jeg skal også bestå denne kamp; gid den snart må bringe mig døden!

Farvel! Jeg vil tilbringe natten i bøn. Klosterets klokker vil ringe fra kl. to i nat for at forkynde, at en sjæl, og ikke et legeme, vil ombytte jorden med himlen.

Klokken ni vil jeg blive afhentet af dem, der skal være mine brødre i Kristus.

Fireogfyrretyvende brev

1. august, klokken fem om morgenen.

Jeg har for sidste gang set solen stå op. Aldrig har den været mere strålende, rigere på glans. Hvad bekymrer den sig om smerterne i den elendige lille verden, den belyser! Hvad bekymrer den sig om de tårer, som jeg fælder, og som væder papiret! Jeg behøver kun at udsætte dem i ti minutter for dens stråler, og den vil have drukket dem, som den drikker dugdråben, der skælver på enden af et græsstrå eller funkler som en diamant på bunden at et blomsterbæger.

Jeg skal aldrig se den mere. Den for mig bestemte celle går ud til en gård med høje mure; gennem udsnittet af en buehvælving vil jeg kun skimte et hjørne af kirkegården; jeg vil bede om, at dette hjørne må blive bevilget mig til gravsted.

Hvad man ønsker at opnå snart, må man have så nær ved sig som muligt.

Lad os bede!

Femogfyrretyvende brev

Klokken ni.

Salmerne nærmer sig; de kommer for at hente mig. Men jeg vil ikke, at disse mennesker skal betræde mit kammer. Jeg vil ikke, de skal se dine breve eller dette papir. Jeg vil ikke, at de skal se mine tårer.

Jeg vil vente dem på dørtærsklen; sjælen bliver hos dig; de vil kun bortføre liget.

Farvel!

Det skrig, hele skabningen udstødte ved sin Guds død, er ikke dybere, ikke mere jammerfuldt end det, jeg nu udstøder ved vor kærligheds død.

Farvel! Farvel! Farvel!

Seksogfyrretyvende brev

Klokken ti.

Din celle tom! Dit brev gennemblødt af tårer! Dit sidste farvel!

Jeg kommer en halv time for sent!

Men, om løftet endnu ikke var aflagt?

O, Gud, Gud, skænk mig kræfter!

O, due, due, gid jeg havde din vinge, skønt den er knust!

Syvogfyrretyvende brev

(Brudstykke af et brev, fundet i Montolieu i det daværende ursulinerinder-klosters arkiv).

– – – Ved daggry forlod jeg landsbyen Camons, hvor alt sagde mig, elskede moder i Kristus, at han havde været der den foregående dag.

Jeg havde udfrittet hele den stakkels sårede tømmermands familie, og jeg ville have genkendt ham på deres beskrivelse,

selv om mit hjerte ikke allerede havde sagt mig, at det var ham.

Desuden kunne de ord, han havde udtalt, da han forlod dem: "I er nu trøstede; bed for trøsteren!" kun komme fra den lidende sjæl, der var beredt til at indvie sig til Gud.

Jeg øste derfor nye kræfter af håbet. Hvis jeg havde taget en hest eller en vogn, måtte jeg have gjort en stor omvej for at det lille hus, der så ud som et hvidt punkt ved siden af det mørke og tunge camaldulenserkloster, hvis klokker jeg kunne høre på vindens vinger, skønt jeg var henved to mile fjernet derfra.

Da jeg kom ud af landsbyen, slap jeg duen; den stakkels lille fløj længere end sædvanligt, henved to hundrede skridt i retning af det hus, jeg slugte med mit blik. Jeg kunne ikke tvivle mere; målets nærhed havde givet os begge nye kræfter.

Til al ulykke var der ingen banet vej; jeg måtte følge skråningen af bjerget, der snart var gennemskåret af kløfter, snart gennemfuret af bække, snart besat med små kratskove, som jeg ikke vovede mig ind i af frygt for at forvilde mig.

Jeg gik tre timer, uden at standse; men på grund af omveje havde jeg næppe tilbagelagt to mile.

Ofte forsvandt huset, og havde jeg ikke haft min dyrebare due, ville jeg have forvildet mig. Jeg vedblev at kaste den op i luften og fulgte den retning, dens flugt angav.

Endelig syntes vejen at frembyde færre hindringer. Jeg hørte klokken slå otte i en lille landsby; jeg ved ikke, hvorfor det forekom mig, at der i lyden af denne klokke lå noget sørgeligt, der sammensnørede mit hjerte. Det var, som om hvert slag sagde til mig, idet det svævede mig forbi på sine bronzevinger:

"Skynd dig! Skynd dig!"

Jeg skyndte mig, og jeg begyndte snart at skimte det lille hus i dets enkeltheder. Alt som jeg kom nærmere, genkendte jeg den beskrivelse, han havde givet mig af det: vinduet, hvorigennem han så solen stå op; jasminen, som beskyggede det, og som i det fjerne tog sig ud som en grøn palisade.

Jeg troede et øjeblik at skimte ham ved dette vindue, og hvad enten det nu var en øjenforblindelse eller virkelighed, udstrakte jeg armene og udstødte et skrig.

Ak, jeg var endnu en fjerdingvej borte! Han kunne hverken se eller høre mig.

Klosterets klokker lød endnu; jeg kom uvilkårligt til at tænke på den natlige, uafbrudte klemten, der var gået forud for min klosterindvielse, og flere gange opstod den frygtelige tanke hos mig, at det var for ham, klokkerne således ringede.

Men jeg rystede hver gang på hovedet og sagde til mig selv: Nej, nej, nej!

Jeg kom nærmere; da så jeg en lang procession af munke, som begav sig hen til det lille, hvide hus, og som straks efter vendte tilbage til klosteret.

Hvad havde de hentet i dette hus?

Var det en levende eller en død?

Jeg skulle snart erfare det; for jeg var kun nogle hundrede skridt fra huset; pludselig spærrede en stor å vejen for mig.

Den var så rivende og så så dyb ud, at jeg ikke vovede at vade over den.

Jeg ilede med hastige skridt langs med den op imod dens udspring; for jeg følte, trods min træthed, at jeg ville nå dette hus; men dér ville efter al sandsynlighed hele denne kunstige kraft forlade mig.

Efter et kvarters vandring kom jeg til et træ, der var kastet over åen. Til enhver anden tid ville jeg ikke have vovet mig over denne bevægelige bro; jeg målte den med et fast blik og overskred den med sikker fod.

Nu var alle hindringer ophørt; jeg fortsatte mit løb ad en slags banet sti, og jo nærmere jeg kom, desto hurtigere blev løbet.

Jeg nåede målet; døren stod åben; jeg gik over tærsklen. Til højre bemærkede jeg en trappe; jeg ilede op ad den, men stiltiende, uden at kalde på nogen. Jeg vovede det ikke, jeg var overbevist om, at jeg ville finde værelset tomt.

Det var tomt, vinduet stod åbent, og på bordet lå et af tårer gennemvædet brev.

Dette brev, o, min moder! Dette brev, hvis sidste linjer først var skrevet en halv time i forvejen, indeholdt hans sidste farvel.

Jeg kom en halv time for sent; han var i kirken; han udtalte sit løfte.

Jeg følte huset ryste under mine fødder; alt drejede sig rundt for mine øjne. Jeg begyndte på et skrig, der måtte ende med mit sidste suk, da det pludselig faldt mig ind, at offeret måske endnu ikke var fuldbragt, og at eden endnu ikke var aflagt.

Jeg styrtede ud af huset og medtog instinktivt min due, som havde sat sig på en indviet buksbomgren.

Klosteret var henved hundrede skridt borte; men nu følte jeg, at jeg ville beholde kræfter nok tilbage til at nå kirken.

Jeg hørte præsterne synge *Magnificat*.

Jeg hørte orgelet spille *Veni Creator*.

Min Gud, min Gud, der var kun nogle få sekunder tilbage!

Ve! Ve! Kirken vendte korsiden imod mig, jeg måtte gå omkring den for at finde døren.

Det mellemste vindue var åbent, men hvor kunne jeg håbe, at min stemme ville overdøve lyden af orgelet og munkenes sang?

Jeg forsøgte dog at skrige; en dump rallen trængte sig ud af brystet, det var alt.

Der gives øjeblikke, hvori man føler, at alt forlader os, at alt er tabt.

Jeg følte min forstand svinde, min hjerne smelte; men midt i dette kaos gennemfo'r et lyn, en flamme mit hjerte.

Jeg slyngede duen ind gennem det åbne vindue og sank besvimet om.

Barmhjertige Gud! Da jeg kom til mig selv igen, var jeg i hans arme.

Han havde allerede munkekutten på, han bar allerede præsternes tonsur, og dog var han min, min, min!

Eden, som allerede var påbegyndt på hans læber, havde duen, som nedsteg lig den Helligånd på en solstråle, afbrudt.

Elskede due, du skal udhugges på vor gravsten, slumrende i vore sammenslyngede hænder.

Jeg lovede at skrive Dem til, hvis jeg fandt ham, fromme moder. Gud tillod i sin uendelige barmhjertighed, at jeg fandt ham, og derfor skriver jeg.

Deres ærbødige og taknemmelige datter

Isabelle de Lautrec,
grevinde af Moret.

Det lykkelige Palermo, den 10. september 1637.

Om "Duen"

Forfatter: Alexandre Dumas (1802-1870).
Org.udgave: *La Colombe.* Librairie du Panthéon, Bruxelles 1850 .
Denne udgave baseret på: Føljeton i Kiøbenhavnsposten 14. februar 1852 – 6. marts 1852.
Oversætter: Ikke oplyst i forlæg.
Redigeret af: Kim N. Jensen.
Forside: Efter Daniel Dumonstier (1574-1646): *Portræt af Antoine de Bourbon, comte de Moret* (1630).

ISBN 978-87-7979-972-1
1. ebogsudgave

Note: "Duen" er tidligere udgivet (ISBN 978-87-7979-271-5, Ølstykke 2013) i en let forkortet version af samme oversættelse fra Universalforlaget, København 1911, men foreligger her i fuldt omfang efter den første danske udgave fra 1852.

www.ebib1800.dk

